

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Naš tisk« / Direktori: Rudi Janžuba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska: Tiskarna »Slov. poročevalec« / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Čopova ulica 5-111, telefon 22-573 in 22-521 / Oglasiški oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-596, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-532 / Pošti predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-Te-1-3 / Mesečna naročnina 200 din

Ob razpustu Ljudske skupščine FLRJ

Z visokih drogov pred palačo Ljudske skupščine v Beogradu so sneli zastave: predstavniki delovnega ljudstva, suvereni naše države, ne zaseda. Točrat je to še bolj pomembno; skupščina se je namreč pol leta pred potekom mandatne dobe sama razpustila in prepustila suverenost, da si z volitvami izbere novo skupščino.

Ko je bila v marcu 1950 skupščina izvoljena, je prevzela vrhovno oblast v zelo pomembnem in odločilnem obdobju socialističnega razvoja Jugoslavije. Po revoluciji se je ljudska oblast utrdila, odpor reakcije je bil srt, proizvajalna sredstva so prešla v roke delovnega ljudstva, država in gospodarska administracija se je centralizirala in okrepila, skratka, bili so doseženi poglobljeni revolucionarni smotri; hkrati pa so se pojavile resne nevarnosti za socialistični napredek, ki so se izražale predvsem v nekakšni družbeni stagnaciji, v birokratičnih tendencah, nezadostni produktivnosti, pretesni povezanosti političnih organizacij z vsakdanjim operativnim delom, v premajhni politični aktivnosti delavskega razreda, v zastoji kmetijskega zadruštva itd.

Prelom s Sovjetsko zvezo je bil bolj razkri, kakšna nevarnost obstoji tudi po uresnitvi osnovnih revolucionarnih ciljev za državo, če se organi ljudske oblasti sprevedejo v orodje zbiratičarizirane državne vsemogočnosti. Tudi Partija lahko okolišni v birokratskem aparatu, če temu uspe sesti na tilnik delavskemu razredu, zaslužiti delovne množice ter samovoljno razviti svojo diktaturo; birokratičen zanika temeljne človeške pravice, podjarmlja posameznega človeka in male narode, se v družbi narodov izolira, prehaja z imperikalizem in ogroža svetovni mir. Prelom s Sovjetsko zvezo nam je prinesel mnogo dragocenih spoznanj, morali pa smo tudi popolnoma presmeriti napore v našem gospodarstvu, ki je bilo poprej orientirano na Sovjetsko zvezo in njene satelite. Pred grožnjami, skrivnimi izpadi in premiki divizij na naših mejah smo morali zavaruovati svobodo in neodvisnost naših narodov in naše države.

Ljudska skupščina FLRJ in njeno vodstvo nista imela v takih okoliščinah lahke naloge. Vendar pa je za zasluge državnikov, katerim unamo, in zaradi opore, ki so jo ti našli v svojih sodelavcih, predvsem pa v delovnem ljudstvu Jugoslavije, Ljudska skupščina izpeljala vse svoje politične naloge ter dosegla, da je Jugoslavija prebrodila vse težave, zmigala nad kominformističnimi zarotniki, okrepila svoj ugled v svetu ter zagotovila nadaljnji uspešen socialistični razvoj države.

Ljudska skupščina FLRJ je s svojim zakonodajnim delom ne samo odpravila centralizem ter regionalni in lokalni birokratizem v državni administraciji, marveč je veličinski del sicer tako značilnih državnih funkcij prenesla na družbene organe. Država je pri splošnem ljudskem premoženju opustila lastniške funkcije in jih prenesla na delovne kolektive (zakon o gospodarstvu z državnimi gospodarskimi podjetji po delovnih kolektivih). Izoblikoval se je sistem politične samouprave, v katerem naj ljudski odbori dejansko postanejo najvišji organi oblasti v svojem območju (Splošni zakon o ljudskih odborih). Zavarovane so bile temeljne človeške pravice in dana poročstva za njihovo uveljavljanje (kazenski zakonik, zakon o kazenskem postopku, zakon o izvršitvi kazni, zakon o verskih skupnostih id.). Ustavni zakon, ki je 1946 in dopolnil ustavo iz leta 1946, uveljavlja na področju državnega in družbenega življenja sistem samouprave v gospodarstvu, političnih organizacijah, socialnem zavarovanju in zdravstvu, raznih svobodnih itd.

To pa so samo nekatera temeljna zakonska določila, ki so sad obsežnega zakonodajnega dela skupščine drugega sklica. Delo Ljudske skupščine FLRJ v tem obdobju je dalo pravna zametka za najširši razvoj socialistične demokracije, ki ima svoj politično-organizacijski izraz v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije. Rezolucija ZKJ na V. kongresu, ki je poudarila, da je osnovna vloga ZKJ predvsem v njeni politični in idejni aktivnosti, v preprečevanju ter politični in ideološki vzgoji množic, je omogočila te večje sprostitve demokratičnih sil v naši državi in prepričala, da bi socialistični razvoj naše države šel po vzledu usodnega procesa bolševiške partije in državnemu kapitalističnega razvoja v Sovjetski zvezi.

Oblast nad proizvajalnimi sredstvi je v tem obdobju dejansko prešla na same proizvajalce, ki v svojih lokalnih in osrednjih zbiorih neposredno sodelujejo pri izvajanju političnih in gospodarskih na-

log. Oblast v občinah, okrajih in mestih je dejansko v rokah izvoljenih organov. Zveza opravlja samo posle, ki so po svojem značaju nujno enotni za vsa država. Republike so postale svojevrsne skupne enotne družbe v državi s svojimi značilnimi zgodovinskimi obeležji. Državna administracija je omejena na pomožne strokovne posle. Fronta, ki je prerasla v Socialistično zvezo delovnega ljudstva, se je s svojim jedrom, Zvezo komunistov okrepila v naših ljudskih množicah ter postala vseljudska politična organizacija, ki jamči za vsebinsko in formalno uveljavljanje ter nenebno poglobljanje socialistične demokracije.

Uspehom našega političnega dela so sledili splošna sproščenost ljudskih množic, pospešen tempo naše proizvodnje, obilje najraznovrstnejših potrošnih predmetov na trgu, novi napori v našem kmetijstvu in nadaljnje izpopolnjevanje našega novega gospodarskega sistema. Vse to je sad dela, ki ga je z ustvarjanjem novih zakonskih določil opravila Ljudska skupščina FLRJ. Ne hude naravne nezgode, ki so zadele našo državo, ne grožnje in pritiski kominformističnih sil, ne zaostalost v mišljenju in navadah nekaterih naših ljudi niso mogle zavreti razvoja naše socialistične demokracije, ki si je priborila tudi mednarodno priznanje in ki se je v naši zunanji politiki uspešno manifestirala v rati-fikaciji Balkanskega paketa med Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo po Ljudski skupščini FLRJ. Sele iz primerne časovne razdalje bo mogoče oceniti vso pomembnost našega državnega in družbenega razvoja v mandatni dobi drugega sklica Ljudske skupščine FLRJ.

Treba je iti dalje po tej poti. Nove naloge v našem družbenem življenju, ki nam jih vsak dan znova zastavlja razvoj naše socialistične demokracije, pa tudi mednarodni položaj zahtevajo novih ustreznih oblik in metod v splošni naši državni politiki. Nova zveznata Ljudska skupščina se mora ne le z volitvami, marveč tudi stvarno in tešnje povezati z ljudskimi množicami. Stik med ljudskimi odbori in vrhovnimi organi oblasti v naši državi mora biti nenebno živ in čedalje krepkejši. Zveznata Ljudska skupščina mora dejansko izvrševati vso oblast, bedeti nad vsem demokratičnim razvojem v naši državi ter v skladu z njim iniciativno in ustvarjalno izdati zakonska določila, ki naj usmerjajo in pospešujejo ta razvoj. Z zakonom o pravicah in dolžnostih, volitvah in odpoklicu zveznih ljudskih odposlancev je bivalna Ljudska skupščina tudi v tem pogledu postavila temeljna pravila in nakazala smer nadaljnega razvoja. Temelje naše socialistične demokracije in v delovanju Ljudske skupščine FLRJ drugega sklica nakazano razvojno pot je treba vgraditi v naše materialno življenje ter vnesti v zavest ljudi, v njihovo delo in usakdanje prizadevanje. Brez tega ni na demokracije ne socializma. To bo ena izmed važnih nalog nove Zvezne ljudske skupščine.

Ko bodo po volitvah od 22. do 29. novembra letos, torej v decembru tega leta spet dvignili zastave na drogovih pred palačo Zvezne ljudske skupščine, bo to znamenje, da krepko stopamo dalje po poti socialističnega razvoja Federativne ljudske republike Jugoslavije.

dr. Makso Snuderl

10. obletnica ZAVNOBiH
Sarajevo, 16. septembra. Pripravljali odbor za proslavo desete obletnice I. zasedanja ZAVNOBiH je na svoji sinočnji seji sklenil, da bo svečana proslava te zgodovinske obletnice 26. novembra v Mrkonjiću gradu. Pred tem bodo svečane akademije, na katere bodo povabili vse žive člane ZAVNOBiH, na dan proslave pa bo slovesna seja okrajnega ljudskega odbora in odkrita spominska plošča na splošju, v katerem se je prvič sestel ZAVNOBiH.

Prihod burmanske trgovinske delegacije
Beograd, 16. sept. Jugopress je zvedel, da bo prišla 10. oktobra v Beograd burmanska trgovinska delegacija, ki potuje po Evropi z namenom najti tržišča za burmanske kmetijske proizvode. V delegaciji sta U. Hpu, glavni referent korporacije za razvoj kmetijstva in G. E. U. Myint, referent državne direkcije za promet s kmetijskimi pridelki. V času tridnevnega bivanja v Beogradu bo burmanska delegacija z jugoslovanskimi uradniki gospodarskimi krogi obravnavala možnosti prodaje jugoslovanijskih burmanskega riža, sočivja, lešnikov, oljnatih pogač in tobaka.

Maršal Montgomery pregleduje častno četo ob prihodu na ljubljansko letališče

Feldmaršal Montgomery v Ljubljani

Ljubljana, 16. sept. Davi ob 10.20 je z letalom prispel iz Zagreba v Ljubljano feldmaršal Montgomery v spremstvu generalnega majorja Wansbrougha in generalnega majorja JLA Miloša Sumonje. Na ljubljanskem letališču je feldmaršala Montgomeryja sprejel in pozdravil namestnik komandanta korpusa polkovnik Ciril Hočevar. Pri sprejemu so bili prisotni tudi podpolkovnika Ivo Novak in Ilija Goršič ter major Milivoj Moravič.

Po pozdravu je maršal Montgomery obšel častno četo in pohvalil vojake z željo, da jim prisotni oficirji to tudi povedo. V spremstvu visokih oficirjev JLA si je nato ogledal Ljubljano. Ustavil se je tudi na trgu, kjer se je razgovarjal s kmečkimi ženami ter jih spraševal po cenah blaga, ki ga prodajo. Z Gradu si je ogledal mesto in okolico, nakar je obiskal Litostrojo.

Po obisku Litostroja je feldmaršal Montgomery s spremstvom odšel na Bled, kjer mu je v hotelu »Toplice« namestnik komandanta korpusa polkovnik Ciril Hočevar priredil intimno kosilo. Kosilo je potekalo v prijateljskem vzdušju in feldmaršal Montgomery je v pogovoru pokazal veliko zanimanja za gospodarstvo in način življenja Gorenjcev ter se podrobno zanimal za življenjske pogoje pre-

bivalstva, kar mu je pojasnjeval predsednik radovljanskega okrajja Kristan, ki je bil tudi navzoč pri kosilu. Med drugim je feldmaršal Montgomery poudaril, da je naša država lahko srečna, da ima takšnega voditelja, kor je maršal Tito. »Narodu, ki ima takšnega voditelja, se ni treba ničesar bati,« je dejal feldmaršal Montgomery. Feldmaršal Montgomery se je popoldne ob 16.30 z letalom vrnil v Zagreb, ker si želi ogledati še tovarno »Rade Končar« in zagrebški velesejem, preden bo v petek prisostvoval manevrom JLA.

Brzjavke predsednika republike maršala Tita
Beograd, 16. septembra. Ob narodnem prazniku Costarice in Hondurasa je predsednik republike maršal Tito poslal brzjavne čestitke predsednikom obeh republik. Prav tako je predsednik republike poslal brzjavno čestitko predsedniku republike Mehike ob obletnici neodvisnosti Mehike.

Agreman za jugoslovanskega poslanika v Jordaniji
Beograd, 16. sept. Jordanski kralj Husein je dal agreman za izrednega poslanika in pobaščenega ministra FLRJ v Jordanu. Na to mesto je imenovan Mihaljo Javorski, sedaj jugoslovanski poslanik v Siriji in Libanonu.

Ljudska skupščina LR Slovenije je končala svoje delo in sklenila svoj razpust

Ljubljana, 16. septembra. — Dopoldne se je sestala Ljudska skupščina LRS drugega sklica k svojemu VI. rednemu in hkrati zadnjemu zasedanju. Po prečitju odloka izvršnega sveta o sklicanju skupščine je poročevalec mandatno-imunitetnega odbora tov Bogomil Vižintin, poročal o vlogi okrajnega sodišča v Novi Gorici, naj skupščina na podlagi zasebne tožbe Huberta Jenčiča proti ljudskemu poslancu Francu Češnovarju, češ da ga je leta obrekoval, ker mu je dejal nemčur, dovolil proti slednjemu kazenski postopek s tem, da mu odvzame imuniteto. Po podrobni proučitvi je mandatno-imunitetni odbor prišel do prepričanja, da je tožitelj vložil zasebno tožbo proti Francu Češnovarju z namenom, da bi zabrisal sledove svoje nečiste politične preteklosti. Zato odbor predlaga, naj se kazenski postopek ne dovoli. Skupščina je soglasno odobrila stališče mandatno-imunitetnega odbora, prav tako pa tudi zasebno mnenje poročevalca, naj pristojni organi uvedejo preiskavo o politični preteklosti Huberta Jenčiča.

Naslednji poročevalec Alojz Diac je v imenu odbora za prošnje in pritožbe poročal, da je odbor med V. in VI. zasedanjem skupščine sprejel 22 prošenj in pritožb ter od tega zavrnil eno samo. V imenu administrativnega odbora je poročal poročevalec Ive Krevs, kar je predsednik skupščine dr. Ferdo Kozak sporočil skupščini, da je bilo poročilo o gospodarskem stanju okrajev Postojna in Kočevje, ki sta ga okrajna odbora teh dveh okrajev predložila skupščini na prejšnjem zasedanju, izročeno v proučitev državnemu sekretariatu za gospodarstvo LRS, ki proučuje položaj vseh pasivnih okrajev. Zatem pa je skupščina prešla na obravnavo predlogov zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljnih družbenih in političnih ureditvah in o organih oblasti ljudske republike Slovenije: zakona o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS; zakona o spremembi in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu

odbornikov ljudskih odborov, zakona o spremembi in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih in zakona o spremembi in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin. O predlogu zakona o spremembi ustavnega zakona je poročal tajnik zakonodajnega odbora dr. Teodor Tominec, podpredsednik izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj pa je zatem podal po-

Po sprejetju zakonov v zvezi z novim volilnim sistemom, ki ga je obrazložil podpredsednik izvršnega sveta dr. M. Breclj, je skupščina v posebni resoluciji obsodila italijanske spletke okrog Trsta — Zaključna bilanca predsednika skupščine dr. Ferda Kozaka

drobno obrazložitev vseh petih predlogov novih zakonov, ki so med seboj tesno povezani. O predlogih petih novih zakonov, ki so bili predloženi skupščini v razpravo in sklepanje, so nato poročali še poročevalci dr. Franc Hočevar, dr.

Miha Potočnik, Leo Kovačič in Slavica Božič. Ker se k razpravi, ki naj bi sledila, ni priglasi noben poslanec, je skupščina takoj za tem prešla k glasovanju in soglasno sprejela vseh pet zakonov; ker pa so vsi poslanci glasovali tudi za zakon o spremembi ustavnega zakona LRS, je bil tudi ta zakon v smislu 30. člena istega zakona sprejet.

RESOLUCIJA Ljudske skupščine LR Slovenije o tržaškem vprašanju

Ljudska skupščina LRS kot predstavnik politične volje slovenskega naroda odobrava stališče jugoslovanskega državnega vodstva glede tržaškega vprašanja, ki ga je izrazil predsednik republike maršal Tito 6. septembra tega leta na Okroglici in 13. septembra tega leta v Splitu. Ljudska skupščina LRS naj odločneje zavrača italijanske vojaške provokacije na naši meji, politične mahinacije v zvezi s suobdnim tržaškim ozemljem, kakor tudi predlog predsednika italijanske vlade gospoda Pelle, po katerem naj bi o usodi Trsta in vsega tržaškega ozemlja s plebiscitno odločilo italijanski netržaški priseljeni elementi. V odporu zoper vsa imperialistično izigvajanje samoodločbe poudarja Ljudska skupščina LRS, da v tem trenutku vidi edino rešitev tržaškega vprašanja v uresnitvi predloga predsednika republike maršala Tita o internacionalizaciji Trsta in o priključitvi vsega ostalega ozemlja Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Popoldanska seja

Na popoldanski zasedanju je poročevalec zakonodajnega odbora Janez Zunič podaj najprej predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi LR Slovenije na mesta, okraje in občine, ki zadeva samo priključitev občin Skofja vas, Smartno v Rožni dolini in Store k mestu Celju, ki pridobi s tem pravico do samostojnega kandidata v zvezni zbor poslancev in zbor proizvajalcev v zvezni skupščini. Predlagano spremembo je skupščina soglasno odobrila.

Predsednik skupščine dr. Ferdo Kozak je za tem predlagal

Novi volilni zakon - nadaljnja poglobitev demokratičnih pravic državljanov

Iz govora dr. Marijana Breclja na večerajšnji seji Ljudske skupščine LRS

Kakor poročamo na drugem mestu, je podal na večerajšnji seji Ljudske skupščine LRS podpredsednik izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj obširno obrazložitev zakonov, ki jih je sprejela skupščina na tej seji. V svojem referatu je poudaril, da so bili v smislu zakona o izvedbi ustavnega zakona o temeljnih družbenih in političnih ureditvah in o organih ljudske oblasti potrebnih tudi novi volilni predpisi. Predlagani volilni sistem temelji na načelih, ki so uzakojena v novih ustavnih predpisih. Sprememba ustavnega zakona se nanaša le na proizvajalske skupine. Vsi ti predpisi so potrebni prav zato, da bodo mogli odločiti volivci o sestavi bodoče skupščine na osnovi jasnih in popolnih predpisov.

Nato je razčlenil posamezne zakonske predpise in poudaril, da prav prvo poglavje, ki govori o pravicah in dolžnostih poslancev, označuje bistvene spremembe, ki so se izvršile v našem družbenem in političnem življenju. Ti predpisi kažejo pot, kako naj dobijo ta načela izraz v or-

ganizaciji in funkcioniranju predstavniških organov oblasti. Gre za tisti pomembni preokret, ki ga moramo izvršiti, če hočemo, da bodo dobili predstavniki organi delovnega ljudstva v političnem in družbenem življenju tisto odločujočo vlogo, ki jim jo dodeljujejo načela socialistične demokracije. Osnovni smoter ustavnih sprememb je ta, da se mora tudi v praksi prenesti teža in odgovornost nalog ljudske oblasti v njene predstavnike organe, tako da ostanejo izvršnim organom in državnim upravi le tiste naloge in v takšnem obsegu, kakor jih določajo ustavni predpisi. Zato se mora ljudskemu poslancu zagotoviti polno izvrševanje njegovega mandata. Načelno so ostale pravice in dolžnosti ljudskega poslancev v republiki skupščini enake sedanjim, praktično pa bodo znatno večje, ker se bistveno povečava vloga skupščine in njenih odborov. Smisel teh določil je zagotoviti ljudskemu poslancu v njegovi volilni enoti tak položaj, da bo mogel brez vsakih ovir izvrševati svoj mandat. Po drugi str-

ni pa sme ljudski odbor zahtevati od poslancev, da mu poroča o svojem delu in da prenese predloge in mnenja v ljudsko skupščino. Podoben odnos se ustanavlja tudi med ljudskim poslancem in njegovimi volivci. Z novimi volitvami bosta izvoljena dva doma: republiški zbor in zbor proizvajalcev. Prvi bo sedaj prišel v sestav republiške skupščine predstavniki organ proizvajalcev in njihovih gospodarskih organizacij. Zato se je moral tudi bistveno izpopolniti sedanjí volilni zakon. Dopolnitve in spremembe se nanašajo predvsem na volitve v zbor proizvajalcev. Važna je zlasti razširitev demokratičnih pravic volivcev pri predlaganju kandidatur. Prvi naši volilni predpisi so dajali pravico predlagati kandidature političnim organizacijam in skupinam državljanov. Pri prejšnjih volitvah je ta pravica pripadala samo skupini državljanov. Ze ob priključitvi lanskoletnih volitev v občinske, okrajne in mestne odbore pa smo osvojili način vlaganja kandidatur po zbiorih volivcev, kot osnovnih demokratičnih institucijah delovnega ljudstva. Ce smatramo odločitev, kdo naj

pride na kandidatno listo, kot eno izmed najbolj pomembnih dejanj v volilnem postopku, potem je prav, da iščemo možnost izročiti to pravico volivcem samim brez ozira na to, ali so člani določenih političnih in družbenih organizacij. Ker imajo volilno pravico vsi državljani, ki so vpisani v volilni imenik, je prav, da imajo vsi ti državljani tudi pravico sodelovati in odločati o kandidaturah. Tako zvezni zakon kakor predlog našega republiškega zakona uvaja pravico kandidiranja po zbiorih volivcev in določa razmeroma enostaven in razumljiv način, kako naj volilni to pravico uveljavijo. Enak način je predlagan za volitve v zbor proizvajalcev. Taka rešitev ustreza naši novi politični in družbeni stvarnosti. Nato je dr. Breclj podrobno tolmachi določbe, ki se nanašajo na volitve v zbor proizvajalcev. Prejšnje štiri, oziroma tri skupine proizvajalcev, so z novim zakonom združene v dve skupini. Prva je skupina industrije, trgovine in obrti, ki vključuje delavce in rameščence v industriji, rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prometu, pošti, (Nadaljevanje na 2. strani)

Ljudska skupščina LR Slovenije je končala svoje delo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ki leže navsezadnje na našem ozemlju, tako zelo prirasli k srcu in če si sploh težko mislimo, da bi naši narodi in da bi tržaško zaledje sploh moglo za dolgo časa živeti brez svojega mesta. Zdi se mi celo, da bi bilo zelo dobro, če bi v tem trenutku morala nekoliko obširneje govoriti o zločinu, ki je bil narejen v trenutku, ko so Gorico odtrgali od njenega zaledja, in o zločinu, ki hi se nedvomno naredil s tem, če bi za vedno odtrgali Trst od njegovega zaledja. To so stvari, o katerih se vse pre malo govorimo in o katerih se vsepovsotno pre malo razpravlja. Toda to vprašanje je danes zopet na dnevnem redu. Italijanski politični voditelji imajo Trst za tisto vprašanje, katerega bi morali pravzaprav sami iznajti v primeru, če bi ga ne bilo, kajti s tem vprašanjem skušajo nenehno reševati svoja notranja vprašanja in svoje notranje težave. V imenu Trsta se je v Italiji začel porajati 1918. In 1919.

Zaključni govor dr. Ferda Kozaka

Tovariši ljudski poslanci! Velike spremembe v našem političnem, ekonomskem in družbenem življenju, ki so sproti dobivale tudi ustrezajoče zakonske osnove, so logično privedle do tega, da Ljudska skupščina LRS drugega sklica danes zaključuje svoje delo in se razpušča. Ob tem razpustu nam mora biti jasno pred očmi predvsem to, kaj je povzročilo omenjene spremembe in iz kakšnih razlogov bodo razpisane letonske volitve.

Kot je znano, ni bil prelom s Sovjetsko zvezo samo dogodek zunanje političnega značaja. S tem prelomom je postalo obenem očito, kako globoke so bile v pojmovanju socializma razlike med nami in Sovjetsko zvezo. Pokazalo se je, da kolike mere so se tam izmehčili nauki marksizma, do kolike mere je v sistemu sovjetske družbene ureditve birokratičen prisilni ob tla ustvarjalno moč sovjetskih ljudskih množic. Prav tako se je pokazalo, kako so se ravno tam, kjer bi naj bila najbolj

leta fašizem, se je v Trstu in na Primorskem fašizem predvsem razmahnil in so v Trstu in na Primorskem predvsem med Slovenci padle njegove prve žrtve. In v imenu Trsta je razpihal fašizem in njegov iredentizem vojno proti Jugoslaviji in to delo danes nadaljuje. V imenu Trsta se v Italiji zopet pripravljajo tla za fašizem in ni naključje, če smo imeli pred dnevi zopet v Trstu kongres neofašistične stranke, in tudi ni naključje, če v Italiji nenehoma v imenu Trsta in tržaškega vprašanja podpirajo svoje ljudstvo proti narodu Jugoslavije. Mimo tega ne moremo, zato predlagam, da bi naša skupščina sprejela predlagano resolucijo.

Z dolgotrajnim pritrjevanjem je skupščina predlagano resolucijo, ki jo objavljamo na drugem mestu, soglasno sprejela. Predsednik skupščine dr. Ferdo Kozak je nato zaključil zadnjo sejo skupščine z daljšim govorom, v katerem je med drugim poudaril:

Ziva ideja ob bratskem sodelovanju svobodnih ljudi za dobro človeštva, kako so se ravno tam naneslo tega pojavile brezobzirne imperialistične težnje. Zato je bil za nas edini izhod iz nastale situacije naša odločna volja, da ostanemo svobodni in neodvisni. S tem smo odvrnili sleherno nevarnost za našo revolucijo in za vse naše s tolikimi žrtvami priborjene pridobitve. Ta edini izhod pa je bil nujno potreben tudi zaradi tega, ker smo vedeli, da se da velikim idejam socializma in naši zemlji ustrezajočemu razvijanju revolucionarne ustvarjalnosti ljudskih množic služiti samo v združbi in v duhu zdrave, iskrene socialistične demokracije.

S tem se je pričel edinstveni proces demokratizacije vsega našega življenja, ki ne pomeni samo velikih prednosti in koristi za nas in za naš razvoj, pač pa je dragocena pridobitev za socialistično misel sploh. V letih zasedanja danes razpuščene skupščine je bilo v tem smislu opravljeno znamenito

delo. Uspeli smo, da se je pri naši izgradnji socializma močno uveljavila moralna sila idej socializma, da se ta izgradnja vse bolj plemeniti s pomočjo ustvarjalnosti ljudskih množic in da ima naš delovni človek danes že razčiščene, široko odprte perspektive pred seboj. Zdjaj smo na novih, na naših, z našo mislijo in voljo utrli pot. Zato ni dvoma, da bo nova skupščina s svojim delom na znotraj okrepila in znatno razmahnila pozicije socializma v našem družbenem življenju, na ven pa se povečala ugled socialistične Jugoslavije v svetu.

Ob razpustu sedanje skupščine bi rad omenil tole: Včasih se je v naši javnosti čulo mnenje, da je delo v skupščini nekam mrtvo, brez pravega ognja in borbenosti. Meni se zdi, da so imeli ljudje, ki so bili tega mnenja, napačen vtis o skupščinskem delu. To pa zaradi mnogih razlogov, ki jih tu ne kaže podrobneje navajati. Le eno naj poudarim. V letošnjem letu smo na pomladanskem in poznejšem izrednem zasedanju tu v tej hiši poslušali diskusije tolikšne razgledanosti, tolikšnega nivoja in tolikšne zainteresiranosti, da se je čutilo, kako so se v svojih poslancih ljudske množice živo povezovalje z delom Ljudske skupščine. Zaradi tega se zahvaljujem tovarišem ljudskim poslancem za vso njihovo pravilno razumevanje poverjenih jim nalog.

Ko se danes razhajamo, se razhajamo z zavestjo, da smo v zgodovinski pomembnem času sodelovali pri tehtnem delu za dobro našega naroda in vsega našega delovnega ljudstva. Delal sem; v zgodovinski pomembnem zmo, ker je tak deloma zaradi tega, ker se je dogajalo pri nas doma in o čemer sem že govoril, deloma pa zaradi tega, kar se je dogajalo in dogaja okrog nas. Da smo na pravi poti, nam pričja in to trdimo naše delovno ljudstvo, ki se je bolj od življenja naučilo ceniti svobodo in neodvisnost, ki zna braniti svoj pravice in ki se prav nič ne razburja zaradi kakršnih koli groženj in žalitev, na če se čujejo na naši vzhodni ali na naši zahodni meji. To ljudstvo

služi s pripravljenjem in spoznanjem samo resnici, obrambi, pravčnosti in miru.

Tovariši ljudski poslanci! Razhajamo se z utemeljenim občutkom, da smo po svojih najboljših močeh vršili dolžnosti, ki nam jih nalagata naše pripravljenosti in naša zvestoba socializmu. To se obenem tudi pravi, da brez pridržka zaupamo in vemo, da smo na edino pravi in za nas mogoči poti, koder nas vodi naš učitelj, predsednik FLR Jugoslavije, naš tovariš v borbi in pri delu, maršal Tito.

Bela krajina pred svojim praznikom

Ze dalj časa razpravljajo posebej Bele krajine na zborih volivcev in sestankih množičnih organizacij poleg drugih tekočih gospodarskih in političnih vprašanj tudi o pripravah na praznik partizanske Bele krajine — na 10. obletnico ustanovitve XV. belokranjske brigade. Velika udeležba na teh sestankih in živahno razpravljanje pričata o tem, da ljudje v Beli krajini niso pozabili dogodkov pred desetimi leti in da je njihova želja čim lepše praznovati svoj praznik.

Priprave za praznik so poživile delo organov oblasti, množičnih organizacij in kulturnih ter športnih društev vse Bele krajine, posebno pa Metlike, kjer bo praznovala. Organi oblasti — okrajni in občinski ljudski odbori so v okviru priprav že opravili marsikatero koristno delo. Tako so v Metliki posuli vse ceste in te dnj jih bodo zgladili s valjarji. Nameravajo tudi preurediti fasade hiš, česar pa žal do praznika ne bodo mogli opraviti, ker zahteva to delo dalj časa. Množične organizacije, posebno ZB, AFZ in pionirske organizacije imajo polne roke dela. Mestni odbor ZB v Metliki je glavni organizator te proslave. Posamezni člani so prevzeli skrb za sestavo programa proslave, za izdelavo 2 spominskih plošč, ki jih bodo odkrili — prvo na osnovni šoli v Metliki, kjer so bile od 1943. leta do osvoboditve oficirske gl. štaba NOV Slovenije, drugo pa na Bočki pri Metliki, kjer je bila pred desetimi leti osnovana XV. belokranjska brigada, — za ureditev slavnostnih prostorov, postavitve slavolokov in mlajev, za ureditev razstave o življenju in borbah XV. brigade itd. Metliške žene — članice AFZ so se tudi tokrat kot vedno pokazale pripravljene prijeti za vsako delo. Nekateri so prevzeli organizacijske priprave kot članice ZB, druge, ki delajo raje v organizaciji AFZ, so prevzeli skrb za okrasitev hiš in slavnostnih prostorov, za izdelavo zadostrega števila zastav, za ozvočenje itd. Žene, ki so v pevskem zboru, pridno vadijo za nastop. Poleg tega pa seveda ne bo žene, ki ne bo za priliko

Kočevje se pripravlja za svoj praznik

Na vzhodni strani Kočevja se beli sredi zelene planote ponosen »Šeškov dom«, kulturno središče mesta in vsega kočevskega okraja. Prenovljen in prazničen čaka bližnjih dni, ko bo sprejel pod svojo streho goste iz vse Slovenije, ki bodo prišli slaviti desetletnico prvega zbora odposlancev slovenskega naroda. Vse je novo in okrašeno, le nad postavljen gledališki odra je ostal v trajen spomin od rafalov okrušeni, pa vendar še

vedno viden Cankarjev znameniti citat: »Narod si bo pisal sodbo sam...«

Pred desetimi leti je dom postal zgodovinski rojstni kraj slovenskega parlamenta. V začetku oktobra so se tu zbrali slovenski odposlanci, prvi voljeni zastopniki svojega naroda, da bi se zborovali in skiepali o novi bodočnosti borečega se ljudstva. Dom so partizanski umetniki okrasili z izvirnimi slikami iz borbe in pripravili za zgodovinsko

zasedanje. Tiste dni so zapisali nadodski portal Cankarjeve besede: »Narod si bo pisal sodbo sam...« Od taktar je poteklo deset let. Marsikaj se je izpremenilo. Kočevje je doživelo težke bitke zadnjih dveh let nemške okupacije in domobranski zločinov. Tudi zgodovinski dom je izpremenil svoje lice. Domobranci so se vrgli z vsem besom nadenj in dobesedno izpraskali sleherno sled za umetniškimi slikami, ki so povečevale borbo osvoboditeljev. Nasarili so po steh našo vojne klince in prostaške kvante.

Zdaj, ko Kočevju vabi vso Slovenijo k praznovanju desetletnice zbora slovenskih odposlancev, je dom, ki je dobil ime prvoborca Jožeta Šeška, ves v živahnem vrvežu. S trudom in delom si je Kočevje postavilo svoj kulturni center, s trudom in delom ga zdaj krasi in lepša, da bo veličastno sprejel svoje goste.

Najbolj živahno je delovanje vseh odsekov delavskega prosvetnega društva »Svobode«, ki vneto pripravljata izbran kulturni program za dnevne proslave. Združeni zbor »Svobode« pripravljata celovečeren vokalni koncert partizanskih, umetnih in narodnih pesmi. Kljub poletnim dopustom in počitnicam zbor vadi redno in vestno, zadnji mesec celo po trikrat tedensko.

Poseben celovečeren koncert pripravljata tudi okrajni učiteljski pevski zbor in mladinski pevski zbor.

Ze od sredine poletja pripravljata gledališče »Svobode« za praznične dni Kreftovo dramo »Celjski grofci«. To delo bočejo izvesti ob pomoči starejših igralcev, ki z vso vneto pomagajo s svojimi izkušnjami.

Okoliška društva tekmujejo z mestom. Rudniška »Svoboda« pripravljata Borovo »Raztrgance«, nastopiti pa misli tudi s pevskim zborom. »Svoboda« v Stari Cerkvi pripravljata Potrčev dramo »Lacko in Krefci«. Tudi druga društva obetajo svoje kulturne prireditve.

Centralne slovenske kulturne ustanove bodo praznovalje svoj delež k proslavi. Ljubljanska drama nam je sporočila, da za naš veliki praznik posebej obnovila Cankarjevo »Hlapce« in bo z njimi gohotala v Kočevju. Tudi Opera bo priredila »Ero z onega sveta«.

Društvo slovenskih književnikov pa bo izvedlo literarni večer partizanske in sodobne beletristike. Z veseljem jih bomo poslušali, saj so literarni večeri v Kočevju prav redki.

Tako bodo praznične dni na odru »Šeškovega doma« manifestirali rezultate dolgoletnega truda za dvig socialistične kulture. In glejte: spet bomo praznovali jubilej. Prav v dneh prvega zbora slovenskih odposlancev so partizanski kulturniki, ustanovitelji svobodnega Slovenskega narodnega gledališča na odru današnjega »Šeškovega doma« prvi igrali Klopčičevo dramo »Mati«, to priljubljeno igro medvojnih in povojnih partizanskih mitingov. LM

Iz govora dr. Marijana Breclja

na večerajnji seji Ljudske skupščine LRS

(Nadaljevanje s 1. strani)

telegrafu in telefonu, trgovini gostinstvu, pri komunalnih delih, obrtniške delavce in obrtnike. Druga skupina vključuje vse proizvajalce v kmetijstvu, tje članice kmetijskih združenj, članice njihovih družin, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavce in uslužbence kmetijskih posestev in kmetijskih združenj ter druge kmetijske delavce. To odločitev ni samo v skladu z gospodarskim sistemom, marveč tudi bolj praktična, ker je zlasti dosedanja razdelitev v obrtni skupini povzročala velike težave za urejen postopek. Medtem ko so volitve v okrajne in mestne zbore proizvajalcev neposredne, so v zvezni in republiški zbor proizvajalcev posredne, tako da jih izvršijo izvoljeni odborniki okrajnih in mestnih združenj proizvajalcev.

Predlogi zakonov o spremembah volilnega zakona za ljudske odbore in zakona o okrajnih in mestnih ljudskih odborih izenajčujejo mandatno dobo zborov proizvajalcev za mandatno dobo okrajnih in mestnih združenj tako, da bo mandatna doba štiri leta enaka za vse. Število članov okrajnih in mestnih združenj proizvajalcev, ki je bilo doslej določeno na polovico do tri četrteine števila članov okrajnega, oziroma mestnega zbora, se sedaj obvezno poveča na dve tretjini, lahko pa se s pristankom izvršnega sveta tudi številčno izenači. Da bi se z novimi volitvami dokončno uvedel nov ustavni sistem je potrebno, da se se pred volitvami v zvezno in republiško skupščino izvedejo volitve v okrajne in mestne zbore proizvajalcev.

Po novih ustavnih predpisih se bo bodoči sestav republiške skupščine tudi številčno spremenil. V Sloveniji bomo volili na 12.000 prebivalcev enega poslanca in republiški zbor in na 16.000 proizvajalskega prebivalstva po enega poslanca in republiški zbor proizvajalcev. Nova skupščina bo imela torej skupno 194 poslancev, in sicer 122 v republiškem zboru in 72 v zboru proizvajalcev. Od tega jih bo v skupini industrije trgovine in obrti 59, v skupini kmetijstva pa 13. Razdelitev poslanskih mandatov na okraje je naslednja:

Za republiški zbor: Celje-mesto 3, Celje-okolica 9, Crnomelj 2, Gorica 6, Kočevje 3, Kranj 7, Krško 6, Ljubljana-mesto 11, Ljubljana-okolica 10, Ljutomer 4, Maribor-mesto 6, Maribor-

okolica 9, Murska Sobota 8, Novo mesto 6, Postojna 4, Ptuj 7, Radovljica 4, Sežana 3, Slovenj Gradec 4, Soštanj 3, Tolmin 3 in Trbovlje 4.

Za republiški zbor proizvajalcev: v skupini industrije, trgovine in obrti, kjer je količnik 9370: Celje-mesto 3, Celje-okolica 3, Crnomelj 1, Gorica 3, Kočevje 1, Kranj 4, Krško 2, Ljubljana-mesto 7, Ljubljana-okolica 5, Ljutomer 1, Maribor-mesto 5, Maribor-okolica 4, Murska Sobota 2, Novo mesto 1, Postojna 2, Ptuj 2, Radovljica 3, Sežana 1, Slovenj Gradec 3, Soštanj 2, Tolmin 1, Trbovlje 3 — v skupini kmetijstva, kjer je količnik 45.824, pa: Celje-mesto in okraj 1, Crnomelj in Kočevje 1, Gorica 1, Kranj, Radovljica, Tolmin 1, Krško in Trbovlje 1, Ljubljana-mesto in okraj 1, Ljutomer 1, Maribor-mesto in okraj 1, Murska So-

bota 1, Novo mesto 1, Postojna in Sežana 1, Ptuj 1, Slovenj Gradec in Soštanj 1.

Važne in deloma nove do ločbe o odločitvi. Najprej morajo volivci odločiti, ali naj se uvede glasovanje za čepoklic ali ne. Pravico sprožiti odločitev imajo zbori volivcev in skupine volivcev. Poslanec je odločilen tedaj, če je za odločilo glasovala večina vseh volivcev.

Sedanji predlog volilnega zakona odpravlja namestnike. Republiški volilni zakon kakor tudi dopolnitve okrajnega volilnega zakona obsegajo še številna druga določila, predvsem tehnične predpise za izvedbo volilnega postopka. Najle važnejše pa je, je na kraju poudaril dr. Breclja, da se bo naše ljudstvo zavedalo poglobljenih demokratskih pravic, ki jih s temi predpisi uvajamo in da bodo politične organizacije in državni volilni organi v celoti omogočili izvajanje teh pravic.

Preskrba mest in industrijskih središč

je eden perečih problemov, o katerem bodo razpravljali na konferenci mest v Mariboru

Beograd, 16. sept. Zastopniki Beograda, Zagreba, Sarajeva, Reke, Titograda, Bora, Zenice in Kosovske Mitrovice so danes razpravljali o preskrbi velikih mest, industrijskih središč in mest v pasivnih krajih. Sestanku, ki ga je organizirala stalna konferenca mest in mestnih občin FLRJ, je prisostvoval tudi direktor direkcije za prehrano zveznega izvršnega sveta Djuro Uzelac. Čeprav na tem sestanku niso bili sprejeti nobeni končni sklepi, bo gradivo tega sestanka služilo kot osnova za razprave na skupščini stalne konference mest, ki bo od 4. do 6. oktobra v Mariboru. Pri obravnavi oskrbe mest z živili, zlasti s sadjem in zelenjavo, je bilo poudarjeno, da je nujno potrebno reorganizirati dosedanji način poslovanja trgovske mreže, izboljšati dovoz živil v mesta in njihovo porazdelitev ter načrtno zgraditi skladišča, da bi se lahko pravilno shranjevalo lahko pokvarljivo blago. Potrebne bodo večje investicije za nove prodajalne, za ureditev skladišč ter za nabavo prevoznih sredstev. Direktor direkcije za prehrano je poudaril, da razpravljajo o problemu oskrbe mest z živili tudi naši najvišji gospodarski organi, zvezni iz-

vršni svet pa je pripravljen pomagati pri zgraditvi potrebnih objektov.

Zanimivosti na zagrebškem velesejmu

V paviljonu, kjer razstavlja svoje izdelke zavod za nuklearno fiziko, je vedno polno gledalcev. Strokovnjaki tega zavoda razkazujejo najrazličnejše aparature in instrumente, ki smo jih morali doslej uvažati. Gre zlasti za instrumente za odkrivanje radioaktivnih elementov, vzdrževanje stalne temperature, ksenonske svetilke za laboratorije in razne ateljeje, razne ojačevalce itd.

Na velesejmu je razstavljen tudi najmanjša tovarna makarona, ki je popolnoma mehanizirana. To je miniatura slika celotne tovarne za izdelovanje makaronov. Na eni strani se nasuje v stroji moka, na drugi strani pa že pripravljeno izdelano makarono in z njim samim gibom lahko en sam človek ureja, da so makaroni tanki ali debeli, dolgi ali kratki, te ali one oblike. V eni uri predela ta stroj 120 kg moke v makarone.

Kdor ljubi slovensko knjigo, je naročnik »Prešernove družbe«

Jugoslovanski umetniki na mednarodnem glasbenem tekmovanju v Ženevi

Beograd, 16. septembra. Organizacijski odbor mednarodnega glasbenega tekmovanja v Ženevi, ki je vsako leto, je poslal komisiji za kulturne zveze s tujino povabilo, naj bi pet naših mladih umetnikov sodelovalo na letošnjem tekmovanju, ki bo od 21. septembra do 4. oktobra. Stroške za teh pet povabljenecv bo nosil ta organizacijski odbor. Na to tekmovanje bodo šli nagajenci z letošnjega jugoslovanskega glasbenega tekmovanja v Beogradu, sopranistka Melita Kunc in pianist Fredi Došek iz Zagreba, Dragica Aleksandra, profesorica glasbene šole »Stankovič«, klarinetist Ernest Ačkun in fagotist Božidar Tumpelj. Razen tega bo komisija za kulturne zveze s tujino poslala na to tekmovanje še sopranistki Milico Miladinović iz Beograda in Vando Gerlovič iz Ljubljane.

SZDL na Kosovu in Metohiji za odpravo nezdravih pojavov

Priština, 16. septembra. Pod predsedstvom Djoke Pajkovića je bila v Prištini seja predsedstva oblastnega odbora SZDL za Kosovo in Metohijo, na kateri so obravnavali nekatere negativne pojave v službi socialnarskih zavarovanj. V letošnjem prvem polletju je bilo izdanih nad 100 milijonov več za službo socialnega zavarovanja in še vedno so razne nepravilnosti pri izplačevanju otroških doklad. Dosej je bilo na otroških dokladah nepravilno izplačanih nad 40 milijonov dinarjev. Največje napake se delajo pri pošiljanju bolnikov na zdravljenje v kopalista. Pri Prizrenu, Prištini in nekaterih drugih krajih so izdajali nakazila po protekciji. Predsedstvo SZDL je najostreje obsodilo tista gospodarska podjetja, ki so v zadnjem času z nakupovanjem hiš dala zasebnikom milijonske vsote. Kritizirano je bilo tudi poviševanje cen na račun potrošnikov. O vseh teh problemih bodo razpravljali tudi na sestankih osnovnih organizacij. Izvolili so poseben odbor, ki bo organiziral veliko predvolilno zborovanje v Prištini.

Slovenski izseljenci so se vrnili v Francijo

Ljubljana, 16. septembra. S posebnim vlakom se je vrnilo sinoči v Francijo 470 slovenskih izseljencev, ki živijo že več desetletij v Franciji v okolici Metz. Bilj so tri tedne na obisku v stari domovini. Pred odhodom se je predsednik slovenskega izseljeniškega prosvetnega društva »Slavček« iz Metz Stanko Glogovsak zahvalil organizatorjem tega obiska in obljubil, da se bodo čim prej spet vrnili na obisk stari domovini, v kateri so videli velik napredek. Na železniški postaji sta se poslovila od izseljencev predsednik slovenske izseljeniške matice književnik Tone Seliskar in podpredsednik Tomo Brejč, član izvršnega sveta LRS.

Maršal Montgomery si je večer dopoldne ogledal Ljubljano in se je povzpel na Ljubljanski grad, nato pa je krenil na Ljubljanski žilski trg. Zanimal se je za kakovost in ceno živil ter se ustavil tudi pri ljubljanskih vrtnaricah, ki so mu izročile v pozdrav pravi slovenski žopek, sestavljen iz nesegilnoj, rožmarina in rožmarinca.

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

LEO MATES - PREDSEDNIK EKONOMSKEGA ODBORA OZN

New York, 16. sept. (AFP). Druga plenarna seja Generalne skupščine OZN se je začela danes ob 15.45 pod predsedstvom g. Lakšmi Nehru, delegata Indije.

Skupščina OZN je danes sestavila svoje predsedstvo, ki ima 15 članov: predsednika skupščine sedem podpredsednikov in predsednike sedmih odborov. Sestavljena je takole: predsednik ga. Vijaya Lakšmi-Nehru (Indija), podpredsednik ZDA, Velika Britanija, Francija, Sovjetska zveza, Kitajska, Mehika in Izrael, za predsednika političnega odbora je bil izvoljen g. Fernand Van Langenhove (Belgija), za predsednika posebnega političnega odbora g. Miguel Rafael Urquia (San Salvador), za predsednika ekonomskega odbora jugoslovanski de-

legat Leo Mates, socialnega odbora g. George Davidson (Kanada), skrbstvenega odbora g. Santiago Perez (Venezuela), proračunskega in upravnega odbora g. Avni Khalidy (Irak), pravnega odbora g. Julius Katz Suchy (Poljska).

Predsedstvo se bo sestalo ob 19. uri, da prouči začasni dnev-

Leo Mates

Sojenje Mosadika

Teheran, 16. sept. (AFP). Kako se je izvedlo iz krogov perzijskega vojskega sodišča, bo bivšemu predsedniku vlade sodilo naglo vojsko sodišče po postopku, ki je v veljavi v času vojne. Trije vojni tožili, ki so izvedli prvi del preiskave, bodo izročili svoje sklepe naglemu vojnemu sodišču. V teh krogih podarjajo, da sta zaradi tega možni samo dve obsojdi: smrtna kazen ali osvojitve, pri čemer pa ima šah pravico smrtno kazen spremiti v robijo ali izgon iz dežele.

V obveščenih krogih se je tudi izvedelo da bodo hkrati z obsojdo objavljeni tudi nekateri dokumenti, ki naj dokazujejo, da je Mosadik delal v sporazumu s kominformovci. Po teh dokumentih je v svojo zadevo vmešan tudi sovjetski veleposlanik v Teheranu Lavrentjev. Trdijo, da je Lavrentjev ponudil Mosadiku podporo Sovjetske zveze za vzpostavitev republike.

Francoški demanti

Hanoi, 16. sept. Kakor javlja AFP, je poveljnik suhozemskih sil v severnem Vietnamu general Kane Cogne demantiral danes vesti, ki so bile objavljene v inozemstvu o položaju v severnem Vietnamu. Dejal je, da ni sedaj nobene ofenzive.

Beda v Italiji (Od našega dopisnika)

Preteklo je že osem let od druge svetovne vojne in kljub številnim zakonskim načrtom italijanske vlade, ki naj bi premagali bedo in brezposelnost, ter kljub mnogim milijardam ameriške pomoči (od katerih jih je bilo precej uporabljeno za podporo propagandno-industrijskim in založniškim podjetjem ter za volilno propagando krščanske demokracije in za izgradnjo cerkva) se danes prevladuje v Italiji velika beda, ki zajema ogromen del prebivalstva.

Njuno je potrebno, da začne vlada izvajati resnično in realistično politiko miru do vseh narodov, posebno do sosedov, ter se odreče imperialistični in ekspanzionistični politiki, izvede pravično so-

skupščine OZN je pričela s posvetovanj z ostalimi delegacijami, da bi ugotovila njihovo pripravljenost podpreti predlog Holandske o potrebi pripravljalnih del za eventualno konferenco o reviziji Ustanovne listine OZN. Ta konferenca naj bi bila leta 1955. Kakor se je izvedelo iz krogov holandske delegacije, so prvi stiki v tem smislu naleteli na pozitivno stališče konzultiranih delegacij.

Holandski predlog je na časnem dnevnem redu Generalne skupščine kot 70. točka,

Dullesov namestnik

Washington, 16. sept. AFP. Ameriški zunanji minister John Foster Dulles je imenoval Arthura Deana za svojega namestnika na politični konferenci o Koreji. Hkrati, ko je ameriško ministrstvo za zunanje zadeve sporočilo to Dullesovo odločitev je tudi sporočilo, da bo imel Dean položaj »osebnega ambasadorja«, ter bo pomagal Dullesu pri pripravah za konferenco, kakor tudi na sami konferenci. Arthur Dean je član velike odvetniške tvrdke Sullivan and Cromwell, kateri je pripadala tudi Dula, preden je vstopil v Eisenhowerjevo vlado. Dean je spremljal Dullesa ob priliki njegovega sestanka s Sing Man Riet-jem ter je zavzemal položaj svetnika ameriške delegacije v OZN, ko je ta predlagala politično konferenco o Koreji.

Nova agrarna politika Sovjetske zveze

Z uvedbo novega položaja prvega sekretarja CK KP SZ in izvolitvijo Hruščeva na ta položaj je plenum CK KP SZ izdal tudi izredno obširen odlok o nadaljnjem razvoju kmetijstva, ki obravnava vse, tudi najmanjše podrobnosti o načinu obdelovanja polj in živinoreje.

Ta obširni odlok, ki obravnava nepravilnosti pri dosejanju delu in določa načine novega dela, ukazuje vrsti ministrstev, partijskih organizacij in lokalnih oblastvenih organov, kaj vse morajo storiti za izboljšanje kmetijske proizvodnje, je dokaz, da je bilo v sovjetskem kmetijstvu, v kolhozih in sovhozih marsikaj drugače kakor so pridigali in pisali sovjetski in zahodni kominformovski propagandisti. Prividi o vzorno urejenih, tehnično najbolj opremljenih kolhozih so izginili. V odloku je med drugim rečeno: »Obstajajo pomembne napake v delu sovhozov, ki se niso postali vzorna in visoko rentabilna socialistična podjetja. Mnogoštevilni sovhozi nimajo dobrih urejenih proizvodnje; žičina je pogosto nastanjena na primitivnih zakloniščih. Mehanizacija pri živinoreji in drugih panogah sovhozne proizvodnje resno zaostaja; gradbena dejavnost je slaba in nezadostna.

Kmetijska proizvodnja je v Sovjetski zvezi v zadnjih letih toliko nazadovala, da je moral plenum CK pri razpravljanju o nadaljnjem razvoju kmetijstva poseči celo v take podrobnosti, kot so navodila, kdaj in kako je treba saditi in spraviti krompir, in to pri 350.000 (kakor je navedeno v odloku) specialistih z visoko in srednješolsko izobrazbo, zaposlenih v mreži kmetijskih organizacij.

Ceprava je v odloku rečeno, da ima Sovjetska zveza močno industrijsko bazo, kolhoze, ki so se okrepili, in izvežbane kadre na vseh področjih gospodarskega razvoja, se kljub temu v vsem obširnem besedilu, tako pri poglavjih, ki govorijo o živinoreji, kakor v onih o kmetijstvu, neprestano ponavljajo ugotovitve, da kolhozi nimajo dovolj strojev, da strojno-tractorske postaje nimajo izvežbanega kadra, da

traktorje in druge stroje vodi sezonski delavci, medtem ko inženirji in strokovno usposobljeni ljudje sede po uradih. Sele 36 let po Oktobrski revoluciji so sovjetski birokrati prišli do spoznanja, koliko škoda je prizadejala njihovi državi birokratizacija. Sele sedaj so ugotovili, da je eden od glavnih vzrokov zastoja kmetijske proizvodnje »kršnje načela materialne zainteresiranosti ljudi za razvoj proizvodnje in za povečanje njene rentabilnosti, kar je eno od osnovnih načel socialističnega upravljanja.« In dalje: »Nabavne in kupne cene za živinorejske proizvode, krompir in povrtnine, ki so doslej veljale, ne dajejo dovolj opore za materialno zainteresiranost kolhozov in kolhoznikov pri razvoju teh panog kmetijstva!«

Ze leta in leta beremo v poročilih sovjetske agencije TASS in sovjetskih časopisov o 100 in več odstotnem izpolnjevanju plana na vseh področjih gospodarstva v SZ. Odlok zadnjega plenuma pa ugotavlja, da načrti za povečanje števila živine že več let niso bili izpolnjeni. Proizvodnje žite, mleka, volne in drugih živinorejskih proizvodov kaže tendenco zniževanja — je rečeno v odloku. Glavno krivdo za tak položaj pripisuje plenum CK nedovoljni proizvodnji živinske krme, česar so krivi vsi od ministrstev navzdol, ker niso izdelali dovolj primernih strojev, ker niso poučili kolhozov, kako je treba pridelovati in shranjevati živinsko krmo, ker ne izpolnjujejo načrtov za ustvarjanje rezerve živinske krme, ker ne grade hlevov itd. Za to plenum CK odloča, da morajo ministrstvo za kmetijstvo in kmetijske založbe SZ, ministrstvo sovhozov ter partijski, sovjetski in kmetijski organi odpraviti nevarno zaostanost v razvoju živinoreje ter poskrbeti, da bo v letu 1954, 1955 itd. toliko živine, kot predpisuje odlok, da se poveča mehanizacija do točno določenega odstotka, da se zagotovi izgradnja hlevov za toliko in toliko živine, da se v ta namen poveča proizvodnja opeke, apna in drugega gradbenega materiala in končno, da se kolhoznike delno oprosti oddaj živine in zviša prodajne cene kmetijskim in živinorejskim proizvodom.

Ves tretji del odloka pa je posvečen proizvodnji krompirja in povrtnine. Plenum CK tu ugotavlja, da kolhozi in sovhozi sedemdeset let proizvajajo v skladiščih septembra, ko so pogoji najboljše, pač pa v oktobru in novembru, ko je že deževje in mraz, ter daje navodila o naprednih načinih proizvodnje krompirja, do katerih sta imeli ministri za kmetijstvo in sovhoze konservativno stališče. Plenum je točno ugotovil in odredil, koliko krompirja in povrtnine morajo kolhozi pridelati v prihodnjih letih, koliko toplih gred in pokritih rastlinjakov morajo zgraditi in kako morajo ministrstva zagotoviti izvedbo vseh teh odredb. Ministrstva so tudi odgovorna, da bodo kolhozi in sovhozi od letošnje žetve dalje pridelali zase dovoljno količino visoko kvalitete semenskega krompirja. V istem slogu so tudi ostala poglavja o pridelovanju žita, sadja itd. Plenum CK KP SZ, ki je vsakogar političen organ, se je tokrat pod silo razmer spremenil v kmetijsko skupščino, ki je po poročilu Hruščeva, nekdanjega pobudnika brezposlovnega, industrializacije kmetijstva, izdala obširna navodila in ukaze birokratom, ki so sicer strokovno usposobljeni, toda očividno nezmožni urediti kmetijsko proizvodnjo. Hruščev, ki je bil izvoljen za prvega sekretarja, pa bo v bodoče skrbel, da bodo partijski voditelji poznali mehanizacijo in znanstvene kmetijske metode gojenja krompirja in povrtnine, in jih bo naučil, da bodo sadili krompir v vrste in ga spravljali v septembru in ne decembra.

Vzrok prve krize v Eisenhowerjevi vladi

Zakaj je odstopil minister za delo Martin Durkin

Nedavno je izbruhnila v Eisenhowerjev kabinet prva resnejša kriza. Minister za delo Martin Durkin ki je bil edini predstavnik demokratske stranke, je odstopil ter je predsednik Eisenhower potrdil naznanilo njegovega odstopa z zelo prijaznim pismom ter je zahteval za Durkinovo doseganje delovanje. Vzroki te krize v Eisenhowerjevem kabinetu pa so bil popolnoma objasnjeni šele zdaj, ko je imela demokratska stranka svojo konferenco.

Pri predsedniških volitvah so demokrati vzajemno s Kongresom industrijskih organizacij (CIO) in z Ameriško zvezo dela (AFL) zahtevali preklic tako imenovanega Taft-Hartleyevega zakona, po katerem lahko v primeru velikih množniških gibanj, pri katerih posredovanje ni mogoče, vlada dobi pooblastilo, da razglasi razna industrijska podjetja za važna pri obrambi ter tako mobilizira delavce in nameščence takih podjetij. Za-

radi volilne agitacije so se morali republikanci ozirati na zahtevo demokratov in pristali so na revizijo Taft-Hartleyevega zakona, s čimer se je naposled strinjal tudi sam senator Robert Taft. Ker je bila tako zagotovljena vsaj revizija sindikalnih zvezam nevarnega zakona, je Martin Durkin kot predstavnik demokratske stranke in kot predsednik močnega sindikata delavcev pri vodovodih, vladnjega v zvezi AFL stopil v Eisenhowerjevo vlado. Senator Taft sicer ni bil zadovoljen z imenovanjem demokrata za ministra za delo, ni pa prekladal svoje objube, da ne bo nasprotoval reviziji Taft-Hartleyevega zakona.

V dobri veri, da bo ta revizija kmalu izvedena, se je minister Durkin z vso vnemo vrgel na delo ter sestavljal 19 predlogov in osnutkov za revizijo zakona. Ko so bili vsi osnutki gotovi, pa je senator Taft umrl in revizija zakona je bila odložena, češ da ne bi bilo prav, če bi ob Taftovem odptrem grobu razpravljali o stvari, ki jo

je pokojnik sam začel in potem opustil. Ta odločitev pa je dala nasprotnikom dovolj časa, da so se organizirali in vodstvo bloka nasprotnikov revizije Taft-Hartleyevega zakona je prevzel minister za trgovino Sinclair Weeks, bloku pa so se pridružili tudi še nekateri drugi člani vlade. Tako so Durkinovi osnutki revizije obeležali na mizi predsedstva vlade in do konca avgusta so bile vse Durkinove urgence zaman, zaradi česar je potem demisioniral. Njegovo demisijo bodo zdaj temeljito izkoristili demokrati s poudarkom, da so republikanci s svojo vlado vred poeptali zelo važno volilno objubo.

Šovinistične italijanske proslave v Gorici

Trst, 16. sept. (Tanjug). Kakor poroča iredentistični tisk, so se v Gorici začele šovinistične proslave šeste obletnice »ponovne osvoboditve Gorice«. Sinoči so se nazo-

pili pevski zbori, ki so prepevali šovinistične italijanske pesmi, gorški župan pa je izdal razglas, ki zahteva od občanov, naj razobesijo italijanske zastave ter pozdravljajo oborožene sile, ki varujejo mejo in bodo rešile še trpečje brate. Leta 1947 so v teh dneh fašisti ubijali gorške Slovence ter jim požigali domove in delavnice. Prav tiste šovinistične organizacije, ki danes slavijo »ponovno osvoboditev« Gorice, so takrat sodelovale pri strašnem nasilju.

Ljudje v Trstu in Gorici niso pozabili, da so se takrat umaknile zavezniške čete iz Gorice in da se je Italija, ki se je pred vsem svetom zavezala, da bo spoštovala sprejete obveznosti in pravice Slovencev, predstavila s pogromom na Slovence. Dobro se spominjajo gmead, na katerih so zažigali slovenske knjige in okoli katerih so italijanski šovinisti, okrašenji z italijanskimi zastavami, plesali. Tako so se predstavili Italijani v Gorici septembra 1947, in pokazali, da samo nadaljujejo svojo »kulturno« misijo, ki so jo opravljali v Juljski krajini več desetletij in po Jugoslaviji med drugo svetovno vojno. To obletnico pogroma proti Slovincem, ki je trajala ob prisotnosti italijanskih kabinjerjev več dni, pa sedaj praznujejo v Gorici kot »herojsko dejanje«, italijanski listi pa hkrati pozivajo, naj italijanska vojska osvobodi tudi »trpečje brate« v Istri in Dalmaciji.

Denacionalizacija največje slovenske občine v Italiji

Beograd, 16. sept. Tržaški dopisnik Jugopresa poroča, da je slovensko prebivalstvo Beneške Slovenije z ogorčenjem sprejelo vest o načrtu italijanskih oblasti za denacionalizacijo največje slovenske občine v tej pokrajini. Da bi razbile kompaktno slovensko občino Tajpana v bližini italijansko-jugoslovanske meje, na meravajo italijanske oblasti to ozemlje priključiti občini Athen in Neme, v katerih je večina fur-lanskega prebivalstva, manjši del pa bi pripadel slovenski občini Brdo. Po omenjenem načrtu bi vasi Tajpana, Platišče, Brezje, Debeče, kjer so izključno slovenski prebivalci, pripadle fur-lanski občini Neme, vas Prosnid bi bila priključena občini Athen, vasi Viskorsa in Karnahna pa občini Brdo, kjer govori večina prebivalstva slovenski jezik. Ta ukrep italijanskih oblasti tolmačijo Beneški Slovinci kot prevarniški napad na interese slovenskega prebivalstva v Italiji, ki ga hočejo oblasti na vse mo-goe načine denacionalizirati.

Tržaški tisk o rimskih težnjah

Trst, 16. septembra (Tanjug). Današnji tržaški antianeksijski stežni žetvi ugotavlja, da zadnje poteze rimske vlade niso na zahodu naletje na odmev, kasirnega si je želel Rim, zaradi česar vlada v italijanskem glavnem mestu nezadovoljstvo. Idejo plebiscita podarja »Primorski dnevniki«, razen nekih reakcionarnih novinarjev niso nikjer sprejeli z zadovoljstvom. List dodaja, da so tudi predlog o konferenci petorice sprejeli v glavnem s precejšnjo zadržanostjo. Neodvisni »Corriere di Trieste« navaja danes misljenje dobro obveščeni pariskih krogov, ki menijo, da obstoja možnost, da zahodne sile predložijo razširitev števila udeležencev na konferenci o Trstu ter odstopitev od zahteve Rima, naj bi se na konferenci razpravljalo samo o načinu izvedbe plebiscita.

Ameriška pomoč Franciji za vojskovanje v Indokini

Za vojskovanje v Indokini je Francija dobila od ZDA že pomoč 400 milijonov dolarjev, v zadnjem času pa je bilo obljubljeno, da se bo ta pomoč skoraj podvojila ter da bo znašala še najmanj 900 milijonov dolarjev. To pomoč bo

ročil, naj se ta pomoč čimprej dodeli. Na razpolago pa ima vlada ZDA samo del te pomoči iz razpoložljivih sredstev, o večjem delu pomoči pa bo odločal šele kongres na svojem novem zasedanju. Med predstavniki obeh vlad so bili o dodelitvi nove pomoči že uradni razgovori, ki bodo

Patrolje na bojišču Indokine

Francija uporabila za oborožitev novih bataljonov v Indokini. Pomoč je že zagotovil ameriški odbor za narodno obrambo in je baje že tudi predsednik Eisenhower pripo-

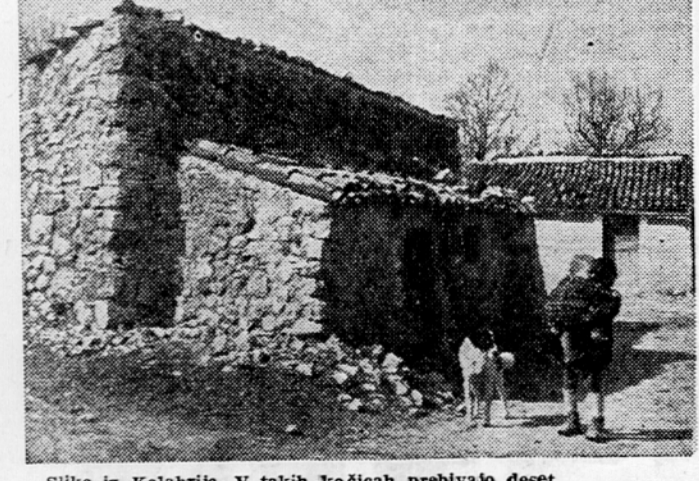
verjetno zaključeni še ta mesec, ko bo predsednik francoske vlade Laniel prispel v Washington. Predsednik francoske vlade je prosil, naj bi ameriška pomoč za vojskovanje v Indokini znašala 365 milijonov dolarjev, kar je 135 milijard francoskih frankov.

Obtožba zaradi poudarjanja neodvisnosti Trsta

Trst, 16. sept. (Tanjug). Pred vojaško sodišče v Trstu je poslala policija dva mlada Tržičana, ki sta obtožena, da sta brez dovoljenja lepila letake v barvah tržaške zastave ter z napisom »Zivela neodvisnost, živel STO«. Razprava je bila za nekaj dni odložena, ostala pa ni neopazna v antianeksijskih krogih Trsta, ki naglašajo, da sta bila dva mlada Tržičana zaprta in obtožena samo zato, ker sta razširjala uradno zastavo Trsta z napisom, ki niso prepovedani z nobenim zakonom, medtem ko ob istem času zavezniška vojska uprava ni ničesar ukrenila proti tistim ljudem, ki razobesijo italijansko zastavo tudi na javnih poslopih, kar je prepovedano.

Ce bo ta pomoč še letos nakazana, bo lahko francoska vlada znižala svoj proračun za 100 do 150 milijard frankov, kar bo velika olajšava, ker je bil letošnji francoski državni proračun najvišji v vsej povojni dobi in je zaradi njegove rekordne višine grozila nevarnost inflacije. Upanje na to veliko olajšavo pa še ni dovolj trdno, kajti zasedanje ameriškega kongresa bo šele v začetku prihodnjega leta, medtem ko mora francoski finančni minister že prihodnji mesec predložiti parlamentu osnutke zakona o proračunu.

Končno je ameriška pomoč važna tudi zaradi jesenske ofenzive v Indokini, kjer so Ho Si Minhove čete takoj po koncu deževne dobe začele močno napadati.

Silke iz Kalabrije v takih kočicah prebivajo deset in veččlanske družine kalabrijskih kmetov in kolonov

večji bedi, brez najnujnejše dohodka za vsakodnevno preskrbo, brez stanovanj, prisiljeni prenašati trdi zimski mraz v barakah in votlinah, pokriti s cunjami.

Stavilo ljudi, ki žive v bedi, nam kaže resnično kritičen položaj, v katerem je danes italijansko prebivalstvo zaradi velike brezposelnosti, zaradi draginje stanovanj (mesечно najemnina za trisobno stanovanje znaša 55.000 lir) in pčle hrane ter velikega odstotka nepismenih, zlasti v Južni Italiji in na otokih.

Brezposelnost v Italiji je tako resen in zamotan pojav, da postaja političen in ekonomski problem naroda. V Italiji so brezposelni in bodo tudi v prihodnosti, če bodo nadaljevali s protidelačevsko politiko neprestanih odpustov delavcev in uslužbencev iz italijanskih industrijskih podjetij kot so FIAT, TERNI itd.

V Italiji živimo mnogo ljudi na račun delavstva. Lahko se prepričamo, da je zaslužek delavca in uradnika, bodisi državnega kot privatnega, mnogo nižji od njegove kupne moči in zlasti oni, ki imajo številne družine, mnogokrat ne morejo kupiti kruha in zdravil za svoje otroke, ker morajo s svojim skromnim zaslužkom plačevati ogromne davke in visoko najemnino, če nečejo živeti v jamah, barakah ali bednih stanovanjih.

V Italiji plačujejo v ogromni meri davke uradniki in delavci, torej vsi tisti, katere je mogoče nadzirati, ker je privaja tako zasluzka za državljanskih industrijskih podjetij kot za občinske davke obvezna dvakrat na leto, med-

ZADNJI TELEGRAMI prve izdaje

London, 16. sept. (Tanjug) Danes so se začeli veliki pomorski manevri Atlantskega pakta, pri katerih sodeluje okrog 300 vojni ladij, 1000 letal in 500.000 mornarjev in letalcev. V teh doslej največjih pomorskih manevrih Atlantskega pakta sodeluje devet držav: Belgija, Kanada, Danska, Francija, Holandija, Norveška, Portugalska, Vel. Britanija in ZDA. Manevri so na področju med Grönlandom in Norveško do Portugalske in južne obale ZDA. Vojske vaje bodo trajale 19 dni.

Bonn, 16. sept. (UP) Predsednik zahodnonemške vlade Dr. Adenauer je danes poslal francoskemu zunanjemu ministru Bidaultu poslanico, v kateri predlaga obnovitev francosko-nemških pogajanj o sarskem vprašanju ob koncu oktobra. Osební svetnik kanclerja

Adenauerja Herbert Blanckenhorn je osebno izročil poslani. ko Bidaultu.

Albani, 16. sept. (UP) Ameriški potniško letalo s 25 potniki, ki je letelo na progji Boston-Chicago, se je danes zrušilo blizu letališča Albani v državi New York. Letalo se je zaletelo v radijsko anteno na cesti Albani-Schenectady.

O pomanjkljivosti osnutka uredbe o dolgoročnem kreditiranju

Osutek uredbe o dolgoročnem kreditiranju gospodarskih in javnih investicij uvaja v naš gospodarski sistem velike novosti, ker v osnovi spreminja metode dosedanjega financiranja. Namesto doslej nevrtačljivih in brezobrestnih investicijskih sredstev, katera so prejemale državna gospodarska podjetja, uradi, ustanove in druge družbene organizacije kot investitorji, se uvaja za kritje investicijskih stroškov gospodarskih investicij kreditiranje.

Namesto administrativnega določanja investitorjev in investicijskih objektov po državnih organih, je v osnutku uredbe uveljavljeno načelo svobodnega kreditnega trga, ker se bo sta, višja in nižja obrestna mera oblikovala po pogojih ponudbe in povpraševanja. Investicijski kredit bodo dobili tisti investitorji — interesi, ki bodo plačali za kredit ugodnejšo ceno.

Namesto nenamenske in nesmoterne uporabe investicijskih sredstev za nekatere investicijske objekte, se bo v bodoče upoštevala ekonomičnost in rentabilnost ter kvalitativna in kvantitativna potreba investicije. Volu med sredstev za investicije bo v novih pogojih zmanjšan na minimum, ker le tako bo uporaba investicijskih sredstev bolj racionalna.

Namesto letnih proračunskih dotacij, katera so prejemale investitorji brez predračuna in brez investicijskega elaborata, se po novi uredbi za kreditiranje investicij predvideva dolgoročni kredit samo, ako so izpolnjeni vsi pogoji, katera zahtevajo gradbeni predpisi. Investitor bo najel dolgoročni kredit do višine proračunskega zneska investicijskega objekta in za dobljena sredstva bo moral skleniti kreditno pogodbo. Banka ne sme za investicijski kredit skleniti pogodbe toliko časa, dokler investitor ne predloži pregledanega in od pristojne revizijske komisije odobrenega investicijskega elaborata.

Osutek uredbe razlikuje tri vrste dolgoročnih kreditov:

- Bančne kredite za gospodarske investicije, katera bodo dajali Narodna banka in komunalne banke.
- proračunske kredite za javne investicije, katera bodo dajale preko bank in proračunskih sredstev FLRJ, ljudske republike in okrajni ljudski odbori;
- kredite, katera bodo dovoljevale gospodarske organizacije po predpisih zveznih organov.

Skupni letni znesek za kreditiranje investicij bo omejen in fikсно določen v vsakokratnem družbenem planom in kreditno bilanco FLRJ, pri čemer bodo gospodarski organi skrbeli, da se odstranijo disproporcije, ki še obstajajo v našem gospodarstvu.

Doslej je veljal v naši bančni tehniki teritorialni princip, to je komitent je moral imeti svoj tekoči račun, kakor tudi ostale partije financiranja samo pri administrativno pristojni filijali. Nova uredba prepoveda investitorja, da si prosto, v okviru okraja, izbira banko.

Osutek, ki kaže sicer napredek v tehniki kreditiranja investicij, pa ne predvideva nobenega kriterija, po katerem naj bi bančni organi reševali prošnje za dolgoročne kredite, kajti obrestna mera, pa čeprav se oblikuje na kreditnem trgu, ne more biti edini kriterij za dodelitev dolgoročnega kredita, posebno ker so in bodo dolgoročna sredstva omejena in vnaprej določena: povpraševanje bo mnogo večje, kot bodo znala vsakokratna sredstva. To stanje med posojilodajalci in bodočimi koristniki kreditov lahko dovede bančne organe do subjektivnega ocenjevanja po-

treb in zgodj se lahko, da banka ne bi upoštevala družbene koristnosti in rentabilnosti investicije. Zaradi takega stanja bo na kreditnem trgu cena za dolgoročne kredite visoka, obrestna mera se ne bo mogla formirati popolnoma prosto, sicer se bo lahko dvignila preko maksimalne višine, investitorji pa si bodo zaradi nujnih potreb kljub temu najemali dolgoročne kredite. Namen prostega kreditnega trga za dolgoročne kredite je, da se ustvari diferencialna obrestna mera, da se prepreči široka fronta investicij, da se vzpostavi ravnotežje med našo zmogljivostjo in našimi potrebami. Zato bi bilo umestno, da bi vsakokratni družbeni plan določil poleg minimalne tudi maksimalno obrestno mero.

Osutek uredbe o dolgoročnih kreditih pa ima tudi nekatere bistvene pomanjkljivosti, na primer:

Delovanje ekonomskih zakonov bo zaradi takega kreditnega sistema še vedno omejeno in bo veljalo za komunalne banke in hranilnice za njihova zbrana sredstva, dočim se bo obrestna mera za sredstva, k-tera dobe od NB, formirala vezano na obrestno mero NB, ne pa pod pogoji prostega formiranja kreditnega trga.

Med bistvenimi pomanjkljivostmi je tudi dejstvo, da osutek ni zajel individualne stanovanjske gradnje, čeprav bi bilo treba to poglavje še posebej legalizirati.

Nadalje navaja osutek uredbe kot sredstva za dolgoročno kreditiranje le dohodek od obresti na vrednost revaloriziranih osnovnih sredstev gospodarskih organizacij in bančna sredstva (dolgoročnega značaja). Izpuščena so sredstva iz plačnih anuitet dolgoročnih posojil. Plačane anuitete spadajo prav gotovo tudi med sredstva za

dajanje novih dolgoročnih posojil. Osutek uredbe je v nekaterih točkah tudi nesmiseln kot na primer v točki, ki navaja, da koristniki, ki so dobili dolgoročne kredite iz zveznega in republiškega proračuna, iste vračajo v obliki polletnih anuitet okrajem, kjer imajo svoj sedež. Tak način odplačevanja bo še bolj potencialno neenakomeren razvoj okrajev, ker se bodo anuitete velikih zveznih in republiških objektov neupravičeno vračale kot nova sredstva za kreditiranje investicij okrajev, kateri imajo od takih objektov že itak velike koristi.

Tudi predpisi o jamstvu javnopravnih organov so pomanjkljivi, ker bo na ta način bančnim organom težko ugotavljati kreditno sposobnost porokov. Nadajna pomanjkljivost uredbe je v točki, ki govori o odsvojitvi osnovnih sredstev gospodarskih organizacij, ker ni nič omenjena usoda osnovnega sredstva, ki se nabavljen iz še

neodplačanega dolgoročnega kredita.

Osutek predvideva dvojno bančno kontrolo nad uporabo dolgoročnih kreditov, tako po komunalni banki, kakor tudi po finančni inspekciji kot nadzorstvenemu organu. Ni pa jasno, ali se bo bančna kontrola našla samo na dokumentarno kontrolo ali tudi na terensko. Banka bi nujno morala opravljati tako dokumentarno kot terensko kontrolo, ker le tako bo ohranjen določen porpoc osnovnih in obratnih sredstev, dočim naj opravlja finančna inspekcija glede tega vprašanja le nadzorstvene funkcije.

Na splošno pa je osutek uredbe o dolgoročnem kreditiranju, kljub naštetim pomanjkljivostim zelo pomemben, saj dosledno uvaja na področju investiranja pravo delovanje ekonomskih zakonov in s tem izpolnjuje vrzeli, ki še obstajajo v našem novem ekonomskem sistemu.

K. L.

Še o kritičnem stanju naših tiskarn

Grafična stroka je najtesneje povezana z novinarsko dejavnostjo. Tudi od grafičnih podjetij, zlasti onih, kjer izhajajo dnevniki, je odvisno, ali bodo pravočasno posredovale zunanje in notranje politične vesti bralcem. Zato ne pomaže še tako dobro organizirana novinarska poročevalska služba, če v tiskarnah ni tehničnih pogojev, da bi zadostile tej poročevalski organizaciji.

Ob osvoboditvi leta 1945 smo prevzeli obstoječe tiskarne, katerih strojni park je bil že takrat močno iztrošen. V teh osmih letih se je ogromno tiskalo, novih strojev pa nismo nabavljali. Kolikor je bilo nabavk so bile tako malenkostne, da so za silo pomagale odpraviti nekatere zastoje.

Res je, da zahteva nabava tiskarskih strojev, zlasti stavnih in moderne rotacije, ogromno investicij in da takih denarnih sredstev nobena tiskarna ne zmore. Kljub temu in prav zato je treba o tem problemu resneje razmisлити, ne samo v vrstah grafičnih delavcev, ampak mnogo širše.

Tiskarna Slovenskega poročevalca poseduje rotacijski stroj, ki obratuje v preobremenjenem obsegu že od leta 1925, t. j. polnih 28 let. Do danes ni bilo na njem izvršenih še nikakršnih modernih izboljšav. Ostali stroji so stari že preko 40 let, nekateri pa še mnogo več. Zato je razumljivo, da je proizvodnja na teh strojih mnogo počasnejša kot na sodobnih modernih strojih in zato tudi mnogo dražja, posebno če upoštevamo, da so vsi ti stroji tako za knjigotisk, predvsem pa za tiskanje časopisov vključno z rotacijskim strojem, že davno preživelj svojo normalno življenjsko dobo.

Res je, že osem let po osvoboditvi opozarjamo na kritično stanje v naših tiskarnah in govorimo, da se lahko vsak čas ustavi proizvodnja. Istočasno pa lahko ugotovimo, da so se v nekaterih primerih grafični proizvođači celo izboljšali. Naklada dnevnega časopisa je mnogo večja kot je bila na teh strojih pred vojno. Vendar gre vse to na račun požrtvovalnosti in skrajnih naporov delovnih kolektivov v tiskarnah na račun ogromne preobremenjenosti že itak iztrošenega strojnega parka. Istočasno pa trpi proizvodnja, ker je za posamezne faze dela potrebno mnogo več časa, kot bi se to lahko opravilo s sodobnimi stroji in ker se s tem tudi povečuje cena tiskanja. Predvsem je važno pri časopisih, da se proces tehničnega postopka skrči na čim krajši čas z največjo možno kapaciteto. S tem se bo mnogo povečala informativnost dnevnih časopisov, ker bodo čitatelji dobili mnogo novej-

še vesti ob istem času kot prejemale sedaj starejše.

Le s tem, da se bo celotna skupnost ustavila ob tem problemu, bo mogoče rešiti pereče stanje v naših tiskarnah, kar je izredno važnega pomena, ker ne gre tu samo za gospodarski efekt tiskarn, ampak gre predvsem za tem, da se čim boljša knjiga in čim boljši tisk čim bolj razširita.

V. V.

Prilavljala dela za novo progo Gostivar—Kičevo

Nedavno je v Gostivar prispela skupina inženirjev in geometrov iz Skoplja in Beograda, ki preiskujejo teren za izgraditev normalnotirne proge, ki bo kot podaljšek železniške proge Skoplje—Gostivar, povezovala Kičevo z Gostivarom. Izgradnja te proge je ogromnega gospodarskega pomena za vso Makedonijo posebno pa za Kičevo in okolico, kjer so ogromne količine železne rude, mangana in lignita, kot tudi veliki gozdovi pripravljeni za eksploatacijo. Dela na progi se bodo začela spomladi, proga bo imela več tunelov dolžih povprečno po 400 metrov, predvideva pa se tudi izgraditev enega največjih tunelov v državi, ki bo dolg 6 km.

Letalski center v Lescah je dobil športno letalo

Letalski center v Lescah je te dni dobil novo športno motorno letalo znamke Cessna. Služilo bo za prevoz potnikov in sicer za potrebe turistov, ki prihajajo na Bled in žele čimprej priti na morje. Prav tako bo služilo tudi za potrebe naših velikih podjetij na Gorenjskem in v Ljubljani za potovanja v inozemstvo po gospodarskih poslih.

Družbeni plan okraja Soštanj

je bil v prvem polletju izpolnjen le s 36,9%

Po poročilu gospodarskega sveta OLO Soštanj je bil okrajni družbeni plan izpolnjen le s 36,9 odstotkov, kar vsekakor ni pohvalno. Od predvidene celotne akumulacije v znesku 1952 milijonov dinarjev, je bilo plačano le 711 milijonov. Prvotno je bila akumulacija soštanjkega okraja določena v višini 2193 milijonov dinarjev, a je bila pozneje zaradi znižanja stopnje akumulacije v rudniku Velenje zmanjšana.

Slabo je bil izpolnjen tudi plan sredstev za investicije. Izvršitev je znašala samo 33,3 odstotke. Ta nezvršitev pade predvsem na podjetja, ki niso nicesar prispevale iz svojih skladov za samostojno razpolaganje. Ustvarili pa so se investicijski skladi v višini 1,758.000 zaradi višje izplačanih plač, kot pa so bile določene s povprečji.

Sredstva za izvajanje proračuna so bila ustvarjena s 42 odstotki, izdatki v istem razdobju pa so znašali celo 46 odstotkov. Za to razliko, ki je znašala 3,6 milijona dinarjev, je moral okrajni ljudski odbor najeti pri banki terminski kredit. Nasprotno temu pa imajo občinski ljudski odbori soštanjkega okraja dobroimetja v višini 0,91 milijona dinarjev.

Ce pogledamo, kako so nekatera podjetja izpolnjevala družbeni plan, vidimo precejšnjo nesorazmerja. Tako je LIP Nazarje izpolnil plan s 53 odstotki, tovarna barv in lesnih izdelkov v Mozirju s 42 odstotki, tovarna otroške konfekcije in gumbov v Soštanjju le z 21 odstotki, kar pa gre na račun slabše realizacije njenih izdelkov na eni strani, na drugi pa na račun velikih zalog. Tovarna usnja v Soštanjju je izpolnila plan z 21 odstotki, v Rečici pa samo z 8 odstotki. Obe tovarni usnjimata velike zaloge; zaradi raz-

meroma dragih artiklov pa sta brez kupcev. Zato prejemata oba delovna kolektiva le 80 odstotkov plače. Nadaljnjo izvrševanje družbenega plana pa je potekalo takole: Gradbenik, Soštanj 20 odstotkov, trgovina skupaj 37 odstotkov, turizem in gostinstvo 4 odstotke, obrt 31 odstotkov itd.

Zaradi neizpolnjevanja plana v podjetjih, tudi okrajni ljudski odbor ni mogel izkoristiti ustreznega dela družbenega prispevka. To pa je negativno vplivalo na izvrševanje okrajnih investicij.

Veliko povečanje industrijske proizvodnje v Makedoniji

Industrijska proizvodnja v Makedoniji se je v prvih šestih mesecih letošnjega leta v primeri z istim obdobjem lanskega leta povečala za 12 odstotkov, v čemer ni vrnitvena industrija tobaka, katere vrednost proizvodnje znaša okrog 40 odstotkov celokupne industrijske proizvodnje v Makedoniji. Proizvodnja se je v omenjenem obdobju povečala v vseh industrijskih panogah, razen v usnjarski industriji in proizvodnji olja. K povečanju industrijske proizvodnje so prispevali predvsem novi industrijski objekti. Proizvodnja električne energije se je povečala v primeri z preteklim letom za 7 odstotkov. Kovinska industrija za 55 odstotkov, kemična za 10 odstotkov, industrija gradbenega materiala za 81 odstotkov, lesna industrija za 4 odstotke, industrija papirja za 29 odstotkov, tekstilna industrija za 11 odstotkov, živilska za 8 odstotkov in grafična za 53 odstotkov. Kot značilnost je treba omeniti, da so novi industrijski obrati kot n. pr. Predilnica za volno v Tetovu, Bombažna predilnica v Štipu, Tovarna za termozolacijske proizvode v Prilepu in druge, hitro osvojile proces proizvodnje. Novi proizvodi v kovinski industriji kot so na primer hidravlični stroji in gradbeni stroji bodo koristno krili potrebe makedonskega gospodarstva.

pisma uredništvu

»KAJ ZATO, ČE STE VOJASKI VOJNI INVALIDI...«

Četudi se naš dopust bliža koncu, vendar je prav, da opozorimo bodoče goste na brezbrizen odnos upravnika gostinskega podjetja »Kazina« na Jezerškem, Mibajla Pirniča. Malomaren odnos ima do hrane in razvedrila svojih gostov, ki so tam na oddih. Pri tem so predvsem prizadeti vojaški vojni invalidi.

Največ pritožb je zaradi enolične hrane in majhnih obrokov. In-

validi smo prisiljeni, da kupujemo hrano, kar je za nas zelo neprijetno. Nam je namreč preserbelo država brezplačni oddih in zato v večini nismo predvedli tovrstnih izdatkov. Opazili smo tudi, da so obroki hrane, ki jih dobivajo koristniki letnega dopusta s 40% popustom, po količini točno za 50% manjši od tistih, ki so plačani v »zdravju« valuti. Poudarjamo, da to ni slučajno, temveč vsakodnevni pojav. Pravijo pa, da bodo obroki hrane še manjši kot doslej, ker je hotel v deficitu.

Temu se ni treba čuditi, ker je upravnik prevzel dolžnost ekonomije (četudi ta obstoja), — a uspeha je enolična hrana, vsakodnevno 100 kilometrska vožnja s kamionom in dnevnice, ki popravljajo finančno stanje upravnikovega osebnega bužeta, seveda do breme podjetja. Ko se je omenjena direktorja spomnil 29. avgusta tudi »Pavliha«, smo takoj občutili spremembo. Osebjui hotela je bilo odšlejo prepovedano, da lahko izročijo gostom žogo za odbojko le tedaj, kadar je že 14 prijavitelcev. Ne razumemo, zakaj ravno 14. Ekonom nam ni smel izročiti miže za namizni tenis, češ, da je je sveže pobarvana, (četudi je že pokrita s prahom). Sedaj pričakujemo, da nam bodo prepovedali igrati šah in hoditi na izlete in da tako lahkih src in praznih žepov zaključimo naš oddih.

GOSPODINJE V ROŽNI DOLINI SI ŽELIJO PEKARNO

Nedavno so zaprli pekarno v Rožni dolini, Cesta V., kjer se je baje podrla peč. Prebivalci terena Večna pot, t. j. Podrožnik in Zgornja Rožna dolina smo sedaj brez pekarne in moramo nositi kruh v pol ure oddaljeno pekarno na Cesto II. Gospodinja se pri tem zamudi skoraj dve uri, ko nese kruh v pekarno in ga gre iskat.

Želja vseh prizadetih prebivalcev Rožne doline je, da pekarno znova odpro, oziroma da popravijo peč. Gospodinja pa si upravičeno želi, da bi znova odprli tudi mlekarno, kjer je že bila včasih.

Prebivalci terena Večna pot

PLOŠČE PO ŽELJI

Nedavno sem naročil pri Radiu Ljubljana ploščo, ki bi jo zavrtel v nedeljski oddaji »Želeži ste, poslušajte«. Zaradi varnosti sem naročil še eno ploščo za primer, da proe ne bi imeli v arhivu. Prišla je nedelja, a na moje veliko začudenje in jezo so zavrteli čisto drugo ploščo, ki še daleč ni ustrezala moji želji. Pri tem sem se vprašal, zakaj ima v svojem zlozadu Radio Ljubljana oddajo »Želeži ste, poslušajte!«, če ne misli vrtneti tistih plošč, katere so posamezniki res želeli, in tudi plačali. Zdi se, da so že mnogi pred menoj morali poslušati plošče, ki jih niso naročili, temveč jih je nekdo pri Radiu Ljubljana sam izbral po svojem okusu.

Jože Udovič, Jesenice

Bled pred volitvami

Tudi na Bledu se že pripravljajo na volitve v zvezno in republiško ljudsko skupščino. Socialistična zveza delovnih ljudi je sklicala prejšnji teden sejo odbora, katere so se udeležili tudi člani ostalih množičnih organizacij. Najprej so navzoči proučili nov volilni zakon, nato pa so se pomenili o pripravah na volitve. Pri tem so sklenili, da bodo najprej sklicali po vseh vaseh množične sestanke, kjer bodo odborniki mestnega odbora tolmачili nov volilni zakon, nato pa razpravljali o kandidatih. V nedeljo, 20. t. m. bodo na Bledu nadomestne volitve za odbornike v okrajni ljudski odbor v volilni enoti Mlino-Rečica.

B. B.

Pred 40-letnico smotrne živinoreje v Velikih Laščah

Vsakemu naprednemu kmetovalcu je znana velikolaška kmetijska zadruga, ki je sestavljena iz več odsekov: trgovskega, lesnega, mlekarškega in živinorejskega.

Zadnji, živinorejski, ne slovi samo po vsej Sloveniji, ampak tudi po ostalih naših republikah. Iz Velikih Lašč je izšlo širom Jugoslavije na stotine plemenjakov sivotrajnega goveda.

Velikolaščani so začeli takorekč iz nič. Cilj jim je bil, vzgojiti tako pasmo goveje živine, ki bi vsestransko ustrezala tamkajšnjim prilikam. Ker so se zavedali, da poedinec pri tako važnem delu nicesar ne pomeni, so pred 40 leti ustanovili živinorejsko zadrugo. Tako združeni so se posvetovali z živinorejskimi strokovnjaki, iz katere živinorejske napredne države bi si nabavili prve plemenjake. Odločili so se za Švic. Švicarsko govedo se je našim krajem hitro prilagodilo.

Velikolaščani pa niso ostali samo pri začetku. Pričeli so tudi s selekcijo t. j. umetnim izborom. Vodili so matične knjige, da so imeli evidenco, kakšen je rod in od kje izhaja potomstvo. Začeli so izbirati med najboljšimi plemenjake obeh spolov, jih med seboj križati in dobili so nov rod, ki se je v marsičem razlikoval od starišev. Hoteli so doseči pri govedu lepo postavo, visoko molznost in dobro kaloznost mleka. Uvedli so tudi molzno kontrolo.

Laščani prirejajo vsako leto nekakšno slavnje — dan živinorejcev. Na ta dan pregledajo vso ple-

menko živino. Najboljše živinorejce nagradijo z lepimi darili. S tem pa vzpodbujajo tudi ostale k agilnejšemu delu. Zato imajo velikolaški živinorejci čedalje več dobre plemenske živine na prodaj. Na plemenske sejme, ki so tu vsako leto, pridejo nakupovati iz vse Jugoslavije. Vsak kupec pa se najraje obrne do živinorejske zadruge, ker ve, da bo pri njej najbolje kupil. Zadruga daje na vstop ed izvičke iz matične knjige za vsakega plemenjaka za več rodov nazaj.

Tudi letos, 26. in 27. septembra, bo v Velikih Laščah veliko živinorejsko slavnje. 26. septembra bo velika medzadružna razstava rodovniške živine sivorjave pasme na sejmšču v Velikih Laščah, kjer se bo ob 8. uri zjutraj pričelo ocenjevanje. Po ocenjevanju bo predvajanje najboljših živali in prikazovanje potomcev naboljših plemenjakov. Popoldne ob štirih bo tekmovanje krav v oranju in prevozu tovorov. Na razstavi bo sodelovalo 5 kmetijskih zadrug, ki bodo skupno razstavile 307 glav odbrane rodovniške živine. 27. septembra pa bo ob 8. uri zjutraj veliko zborovanje živinorejcev, za tem pa prikazovanje živinorejskih filmov. Ob 13. uri popoldne bo razglasitev ocen razstavljene živine in razdelitev nagrad. Nato pa bo prosta zabava na prostoru pri Zadržnem domu.

Zato pridite vsi živinorejci! Udeležite se v velikem številu te živinorejske prireditve in našim poznanecem vzrejem področju sivorjavega goveda!

F. Z.

Nekaj težkih vojaških vojnih invalidov — Draža Topič (100% invalid II. skupine), Dobroslav Mitič (90% invalid) in Rado Gavrilović (70% invalid) — so prišli ke upravniku, da se pritožijo zaradi hrane. Tedaj jim je takole odgovoril: »Komur ni prav, lahko vzame koveč in gre. Ni važno, da ste vi vojaški vojni invalidi in vam to prav nič ne pomaga«. Na njegov protest zaradi takega odnosa je upravnik ponovil: »Ne pomaga vam, pa četudi bi bili borci od 1949 leta, a ne od 1941!«

Za take besede ni komentarijal. Te besede blatio našo narodnoosvobodilno borbo, a zlasti je, ker so bile izrečene pred težkimi vojnimi invalidi, ki so za današnje pridobitve največ žrtvovali. Podjssani zahtevamo od pristojnih organov, da upravnika Mibajla Pirniča pokličejo na odgovor, ker nas je s takimi besedami žalil.

Draža Topič, 100% invalid, Dobroslav Mitič, 90% invalid, Rado Gavrilović, 70% invalid, Vladimir Kristan, Jezerško, Milan Trčkovič, Beograd, Neca Zavanov, Zrenjanina.

BÖHLER ★ **CELJEK**

Generalno zastupstvo za FNRJ • CENTRALCOMMERCE • Zagreb, Gajeva 35, tel. 34-148

Konsignacijska skladišča plemenitih jekel in jeklenih proizvodov

BEOGRAD
METALURGIJA PROMET
tehnična poslovalnica
BEOGRAD, Zagrebačka ulica 4-6, tel. 24-247

ZAGREB
„TEHMA“
tehnično podjetje
ZAGREB, Boškovičeva 38, tel. 35-988

CELJE
TEHNOMETAL, CELJE
veletrgovina s tehničnim blagom
CELJE, Mariborska cesta 13, tel. 21-22

Prodaja iz konsignacijskih skladišč proti plačilu v dinarjih ali v devizah, po želji kupca V skladišču imamo vse vrste važnejših plemenitih jekel, Böhler elektrod in pnevmatičnega orodja

Novo znižane cene

pod najugodnejšimi pogoji dobave Vam nudijo najuspešnejši nakup vseh vrst

VOLNENEGA IN BOMBAŽNEGA BLAGA, PLETENIN, TRIKOTAŽE, KONFEKCIJE, VOLNE ZA STROJNO IN ROČNO PLETENJE, BOMBAŽNEGA PREDIVA, ODEJ IN ŽIMNIC V BOGATI IN PESTRI IZBIRI

PRi Trgovskem podjetju NA VELIKO

TEKSTIL

Ljubljana, Ciri-Metodova ul. 2-3

Telefoni 23-109, 20-861, 20-921, 20-909

SPORT

Tudi jeseniški alpinisti uspešni onstran meja

Jesenjski alpinisti odšli so v tujino na najuspešnejši odisej. V Sloveniji z zelo skromnimi sredstvi, ki jih je prejel od mestnega in okrajnega ljudskega odbora, sindikalne organizacije v železarni in drugih podjetjih, je sedem alpinistov z Jesenic odšlo preko alpskega preloma v švicarske gore. Udeleženci odprave so se sprva vrli pod streho v Zermattu in se od onod povzpeli na Dufourspitze (4.558 m) v skupini Monte Rosa, potem pa tudi na temo zavrta maitškega jela - Matterhorn (4.595 m). ...

Nemški alpinisti v stiski

Zadnje dni minulega tedna je zapadlo v naših gorah - posebno po severnih straneh - do višine 1800 m obilo novega snega. V to leto in nevarno vreme je prišlo v naše gore tudi nekaj inozemskih alpinistov, med njimi skupina štirih podizvajalcev iz Augsburga, ki je hotela v pone, deljke plezati v zasedeni severni steni Spika. Ker mišji alpinisti niso poznali tovarni razmer so v Spiki steni našli na nevarnih mestih, na obojem pa se je tik nad Dibonovo polico primerila najboljšemu v navpični nevarnosti na pred. ...

Izbira Mannheima boljša od Gradisa

Reprezentanca Mannheim je v torku na enostopenjskem Greidovem kvalifikacijskem prvenstvu v Kočevski Reki z 48 kazalnih točk, četrty so se domačinom osorono borili proti odličnemu nasprotniku. Pri gostih sicer zaradi bolezni ni nastopil njihov najboljši mož, dr. Zlavin prvak Leute, ki pa se je uspešno nadomestil drugoplanirani Spic in je bil s 415 kazalnih točk najboljši. ...

V Litiji so igrali...

...nogomet. Zadnja nedelja je bila v Litiji v 1. kolu skupina B. Jübljanske podvezne prvenstvena tekma med Litijo in Mengšcem, ki se je končala neodločno 1:1 (10). ...

ŠPORT V KRATKEM

Kolesarska dirka od Triglava do Jadrana. V soboto in nedeljo bo ...

Delcgatom I. kongresa ZSM v Kočevski Reki

V kongresu LV dne 10. oktobra 1953 bo na isti dan, kakor se je pred desetletji sestel I. kongres ZSM v Kočevski Reki. Zato bo na dan, ko se bo kongres začel, tudi proslava tega zgodovinskega dogodka in mladinski organizaciji. Na to proslavo bi radi povabili vse živeče delegate I. kongresa. Zato prosimo, da nam pošljete vsaj do 28. septembra svoje naslove in kratke podatke, katero organizacijo so na kongresu zastopali, na naslov: Centralni komite LMS, Ljubljana Tomšičeva 9-11.

Boksarski drobič. Med številnimi boksarskimi srečanji zadnjega časa, ...

ŠAH Reshowsky dohitel Smislova

V Curihu je bilo na turnirju kandidatur v torku odigrano X. kolo z naslednjimi rezultati: Averba-Szabo remi, Bronstajn-Geller remi in Reshowsky-Smislov remi. Partije Gligor-Kotov, Takmanov-Bogoslavski, Najdorf-Stahlberg in Petrosjan-Euwe so bile prekinjene. (Kotov je predal partijo Reshowskemu). ...

Nov evropski rekord v metu krogle. V Prazi je češkoslovaški metalec Skobla pred kratkim vrgele kroglo 17,26 daleč in tako dosegel nov evropski rekord, ki ga je pred tremi meseci postavil sam z zmazko 17,31 m. Vsi ostali metalci, boljši od njega, so Američani, med njimi tudi svetovni rekorder O'Brien z najdaljšim metom na svetu 18,04 m. ...

Košarkarski turnir štirih v Ljubljani. Medtem ko teče finale za najboljša mesta v državni košarkarski lestvici posebej in si je v njem Crvena zvezda že skoraj zagotovila prvo mesto in s tem vnovič naslov državnega prvaka, bodo ekipe, ki jim bodo razdeljena nižja mesta (od 5. do 8.), igralo odločilne tekme v Ljubljani, in sicer v petek in soboto, obakrat ob 19. uri, ter v nedeljo dopoldne ob 9.30. uri, vse na novem igrališču Zelenjarka v Siki. ...

RADIO

SPORED ZA CETREK, dne 17. septembra 1953.

Poročila: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 22.00. 7.00 do 7.05 Kam bomo šli na izlet? - 12.00 Mali koncert lahke glasbe; 13.00 Črne sladi po polih zbiramo; razne stvari ponudjen prebiramo; 13.15 Arje, ki vam ugaajo; 13.50 Sportno predavanje - Pred 20-letnico Planice; 14.00 Od Triglava do Ohrida (spored narodnih pesni junosti narodov) vnes ob 14.30 Radijske reklame; 15.30 Z radujem čez hrib in plan oči, banon dober dan; 15.45 Glasbena medrega; 16.00 Zeleli ste - posteljsajite; 17.10 Naši pevski ansambli (ob 16-letnici pisateljstva smrti); 18.00 Koncert planista Marjana Lipovška; 19.30 Zabavna glasba, vmes objave in reklame; 20.00 Domače aktualnosti; 20.10 Večerni simfonični koncert L. v Beethoven; Koncert za klavir in orkester št. 1 v C-duru od 15. Anton Lajovic; Andante; 21.00 Od melodije; 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ferry Souvan s svojim pesnim kvintetom.

OBVESTILA

Po odloku JZD št. 12688/53 je odobren 50% popust za udeležencev Metelki, ki bo 20. septembra v I. v Metelki. Popust velja za 2. in 3. razred brzih in potniških vozilov z vseh postaj FLRJ do Metelke in nazaj od 17. do 23. sept. V vključno udeleženci naj na odhodni postaji kupijo obrazec K-13, ki ga izpolnijo po navodilu iz ur. uprave, in na podlagi tega kupijo celo vozovnico do Metelke S. po trjezo legitimacijo o udeležbi na vsaki od postaj. Ob povratku je treba dati legitimacijo na postaji Metelke žigolati.

OBVESTILO Ljudska komisija pripravljivačnega odbora za proslavo X. Obletnice ustanovitve primorskih brigad na Okroglični obrežja vsa podjetja, urade, ustanove in priv. vključno udeleženci svoje terjatve do naslova najkasneje do 10. X. 1953. Po tem roku ne bomo sprejemali več nobenih prijav oziroma terjatev. Terjatve je potrebno predložiti v uradni obliki, s priloženimi dokazili. II. enadstropje, soba št. 21. Istosobno pozivamo vse doznike, da poravnajo svoje obveznosti v gornjem roku, ker bomo v nesporotnem slučaju izterjali vse obveznosti z arbiraržo. 6384-0

Instalacijsko podjetje »TOPLOVOD«, Ljubljana, sprejme več kvalificiranih ključavničarjev v znanjem avtogenega ali električnega varjenja, dva strugarja in izolatorje za izolacijo cevovodov. Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru. Javiti se osebno ali pisмено na direkciji v Črtomirovi ulici 6

VESTNO RAZNASALKO (-CA) sprejmemo takoj 4-urna dnevna zaposlitev Slovenski poročevalec podružnica Trbovlje

MALI OGLASI

2 PERFECTNA MIZARJA iščemo za akordno delo. Arčaner, Ljubljana, Miklošičeva 4. 15833-1 TRGOVSKO PODJETJE »STEKLO«, Ljubljana Titova cesta 10, sprejme trgovskega pomočnika (-co) in delavca. Pisemne ponudbe na Upravo podjetja. 15825-1 SPREJEMO VEC TOVARISIC, ki so sposobne voditi gospodinski kuharski tečaj. Interesente naj takoj predložijo OOLP Ljubljana okolica (Ljubljana, Carkarjeva 3) življenjepis in dokumente o strokovni usposobljenosti. 15817-1 DOBRO MOC ZA VODSTVO KUHARKEGA TEČAJA, večjo v kuhanju in gospodinskem poslu, kakor tudi večjo v konzerviranju sadja iščemo. Plača po dogovoru. Vse informacije dobite pri tov. Mrak Mariji, Brod št. 7, pošta Dolnji Logatec. 15818-1 UPRAVITELJSTVO VAJENSKE SOLE za razne stroke Nova Gorica potrebuje učitelja za strokovni pouk lesne stroke. Namestitev stalna ali honorarna. Na razpolago brezplačno samsko stanovanje. Sprejemamo tudi upokojenca. Intereseni naj predložijo do 20. septembra pisemne prošnje v navodilo 15712-1. ISČEM DEKLE, ki ima veselje do otrok in zna nekoliko kuhati. - Cerle, Rožna dolina cesta VII-24. 15786-2

GOSPODINJSKO POMOČNIKO pridajo in poštno sprejem takoj. Naslov v ogl. odd. 15815-2 POUČIJEM ANGLESCINO, NEMSCINO. - Potočnik, Groharjeva 2, vhod Tržaška 1-1. 15811-2 CEMENT prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 15816-4 MOSKO IN DESKO kolo prodam. - Mestni trg 12. 15812-4 ZELO UGODNO PRODRAM jedilni servis za šest oseb. Trdinova ulica 8-III, desno. 15794-4

MOTORNKO KOLO DKW 200 ccv in dobrem stanju prodam ali zamenjam za težje, lahko neuvozeno. (350-500). Ljubljana, Litijška cesta 26. 15790-4 ZENSKO KOLO, italijansko prodam. Poizve se pri Blažič, Vrtna 22 (Trnovo). 15789-4 OPEL KADET, stroj menjalnik na 2 brzice, sklopko uporabo tudi za Opel Olympia prodam. Avtopopravilnica, Celovška 95, Ljubljana. 15830-4 RADIO APARAT prodam za 19.000 dinarjev. Ogled od 14. do 17. ure. Naslov v ogl. odd. 15787-4 JTROSKI VOZICEK, globok in banok prodam. Struški, Vidovdanska cesta 2. 15102-4 VELIKO KOPALNO KAD ter globok vozicek prodam. Dušanova 7 - Maribor. 15789-4 5-CVNI RADIO prodam. Naslov v podružnici SP Maribor. 15820-4 RADIO »INGELEN«, 4-čevni ugodno naprodaj. Naslov v oglasnem oddelku. 15821-4 ZENSKO KOLO v dobrem stanju prodam. Poženel, Samova ulica 27, Bežigrad. 15835-4 VZMETNO KLADIVO tipa AJAKS, malo rabljeno, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 15734-4 ZENSKO IN MOSKO KOLO, italijanske znamke, malo rabljena, prodam. Čojzova 9, 2. vrata. 15810-4

TEHTNICO ZA TEHTANJE DOJENCKOV prodam. Naslov v ogl. oddelku. 15807-4 NOVO UMIVALNO IN STRANISKO školjko prodam. Naslov v ogl. oddelku. 15804-4 OTRISKO KOSARICO IN POSIJE-LJICO prodam. Eipporova 3 (Cerkevna). 15803-4 DOBRO OHRANJENO MOSKO KOLO naprodaj. Vodnikova 65. 15800-4 LESENO POSTELJO kompletno otomanano in železno posteljo prodam. Mestni trg 12. 15813-4 30 m MODERNE ŽELEZNE OGRAJE prodam. Krakovski nasip 16. 15814-4 APARAT ZA CISCENJE PAKETA kupimo. Gostiansko podjetje »Dom na Polzevcu«. 15785-5 »BIDEMAYER POHISTVENE KOSJE kupim. Ponudbe pod »Bidermayer« v ogl. odd. 15854-5 KUPIMO več četr in pol violina. - Ponudbe s navdobo cene pošliti upravi Glasbene šole Kamnik. ISČEM PRAZNO ALI OPREMILJENO sobo. Za uslugo pomagati tudi v gospodinjstvu. Naslov v ogl. oddelku. 15796-9 LEPO NAGRADNO NUDIM preskrbitelj prazne sobe s posebnim vodom. Naslov v ogl. odd. 15795-9 ZA SOBO POMAGATEL pri vseh hišnih delih zakonca brez otrok. Naslov v ogl. odd. 15791-9 ISČEM ZRACNO, VELIKO SOBO s sonoporno kuhinjo. Ponudbe pošliti pod »Dobra nagrada« v ogl. oddelku. 15822-10 IZGUBLJENE KLESCJE ZA SCIPA. NJE opeke od Savelj do Ljubljane vrniti proti nagradi v oglasni oddelku. 15798-10 POUČIJEM FRANCOSI. IN NEMSCINO. Naslov v ogl. odd. 15801-11

Ob jesenskih in zimskih večerih, na potovanjih, ob vsakem prostem času posezite po najprijetnejšem, najkoristnejšem in najcenejšem razvedrilu, ki vam ga nudi

Kaj veš - kaj znaš? ugankarski list »Slovenskega poročevalca« PRAVKAR JE IZŠLA 18. ŠTEVILKA, v kateri boste našli razen številnih križank še obilo drugih ugank. »Kaj veš, kaj znaš« objavlja redno tudi šahovske probleme. V vsaki številki so razpisana nagradna tekmovanja za ugankarje in šahiste POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE LE 10 DINARJEV

KULTURNI RAZGLEDI

50 let jugoslovanskega slikarstva v Moderni galeriji

Kateri so bili pogoji za organizacijo te razstave?

1. Zavedati se osvoboditve in ustanovitve nove Jugoslavije pomeni zgodovinsko prelomnico v zgodovini jugoslovanskih narodov, budi željo po obraturnu za neposredno preteklost. Zdi se nam sodobnikom sicer, da življenje bolj ali manj nemoteno poteka iz sinoči preko danes v jutri, zavedamo pa se vseeno, da preživljamo temeljit prevrat, ki bo vedno bolj očit, čim bolj se bomo odmikali temu času. Ker se zgodovinske prelomnice posebno silno in določno izražajo prav v likovni umetnosti kot najnazornejši priči našega razvoja, je bila želja pri iniciatorjih te razstave dvojna: pregledati in pretehtati dediščino preteklosti in jo prikazati z razstavo 50 let jugoslovanskega slikarstva, istočasno pa stremeti za tem, da bi tej razstavi sledila logično druga razstava slikarstva novega, med vojno uveljavljajočega se novega rodu. 2. Zelja ustanov, ki jim je

na skrbti kulturna zveza z inozemstvom in izmenjava kulturnih dobrin, da se iz te za domačo informacijo organizirane razstave izbere vrsta standardnih del, ki bi zgodovinsko objektivno predstavila inozemstvu naše dosežane uspehe v slikarski umetnosti. Zavedamo se namreč, da je bila razstava 100 let jugoslovanskega slikarstva, ki je bila organizirana takoj po osvoboditvi za ZSSR - njene zavezniške države, zasnovana v preiskovnem časovnem okviru, da bi bila mogla preprečevalno predstaviti naše slikarstvo XIX. in začetka XX. stoletja, imela pa je tudi enostranski programski poudarek, tako da ni mogla biti resnično zrcalo naše slikarske preteklosti.

Namen sedanje razstave pa je bil, da prikaže vse, kar se je v prvi polovici XX. stoletja uveljavilo in se obdržalo, prav posebno pa vse, kar je prišlo kot značilna sestavina v tkivo sedanje likovne umetnostne podobe Jugoslavije. Kvalitetna dela in njegova zgodovinska pomembnost edina naj odločata pri izboru.

3. Pobuda za pričujočo razstavo pa je bila tudi bližajoča se 50-letnica Prve jugoslovanske umetnostne razstave leta 1904 v Beogradu. Ze zdavnaj namreč je prodrlo spoznanje, da so napredne skupine te razstave postale osnovni stebri kasnejšega likovno umetnostnega življenja Jugoslovancev.

Pred komisijo, kateri je pred podgripljem letom takratni Zvezni svet za prosveto in kulturo naložil nalogo, da razstavo uredni, pa so se odprla različna vprašanja, na katera je morala najprej odgovoriti: ali naj bo predmet razstave jugoslovanske likovne umetnosti tega časa vse likovno prizadevanje ali samo slikarstvo? Ko se je komisija iz razumljivih razlogov odločila za slikarstvo samo, je bilo treba odgovoriti na vprašanje, ali slikarstvo v ožjem ali v širšem smislu, to se pravi, ali pritegniti tudi grafiko ali ne. Odločitev je padla, zopet razumljivo, da se razstavi slikarstvo v ožjem smislu, tu pa z izborom najboljšega, brez težnje, da bi zajele vse v tem času uveljavljajoče se osebnosti, ampak z omejitvijo na vodilne osebnosti in smeri. Rezultat tega izbora je bila spomlad v Zagrebu odprta razstava, ki je obsegala 200 slik.

Glede ureditve je po kratkem kolebanju med željo, da bi se gradivo razvrstilo po umetnost-

nih smereh brez ozirov na umetnostna središča, in težnjo, da se slike zgodovinsko razvrste v okviru treh do ošvobodilne vojne za jugoslovanski kulturni razvoj merodajnih narodnih kulturnih središč, Beograda, Zagreba in Ljubljane, je odločitev padla za zadnji način, ki je merodajen tudi za ureditev ljubljanske razstave. Tak način je zgodovinsko utemeljen in nudi ob enem najzanesljivejši kriterij za presojo vloge vodilnih tokov, ki so v posameznih centrih nujno dobivali različni naglas. Prvi način pa bi vzbujal lažno domnevo, da se je razvoj jugoslovanskega slikarstva vršil pod enotnim vodstvom, in bi celo onemogočal, da se objektivno ocenijo domnevemu skupnemu razpoloženju neustrezajoči umetnostni pojavi. Razen tega se tudi v najnovijem jugoslovanskem kulturnem razvoju opaža preje težnja po raznolikosti, ki je tako značilna za našo ljudsko kulturo, kakor pa po izenačevanju; o tem pričajo tudi nova umetniška središča, ki se v zadnjih letih vedno bolj uveljavljajo poleg treh zgodovinskih.

Tako organizirana razstava nam je prav zanimivo zrcalo usod slikarstva med nami v zadnjem polstoletju. Jasno se v njej izraža, da je prelomnica iz konservativnega v naprednejše pojmovanje slikarstva pri vseh

treh zgodovinskih jugoslovanskih narodih, Srbih, Hrvatih in Slovencih, okrog 1900. Jasno se pri vseh treh takrat izrazi želja, da bi bili enakovredni drugim kulturnim narodom. Slovenski impresionisti, grupa Rečić, Kraljevič in Becić v Zagrebu, Nadežda Petrovič v Beogradu, vsi uveljavljajo to voljo ne samo z besedo in propagando, ampak dejansko s svojimi deli, ki predstavljajo na naši razstavi izhodiščne točke za slikarstva treh v zadnjem polstoletju vodilnih središč, Beograda, Zagreba, Ljubljane.

Drugo spoznanje, ki nam ga ta razstava nudi, je spoznanje, da so obravnane težnje pri vseh treh okrog 1900 navezale sicer na pridobitve impresionizma v širokem smislu, pa vseeno vsak po lastnem, tudi za bodoči razvoj posameznega centra značilnem izboru. Tako je za zagrebško skupino izhodišče zgodnji impresionizem, ki, kakor dokazuje razvoj zagrebške šole, omogoča precejšnjo elastičnost do kasnejših poimpresionističnih smeri in postane stalna osnova te šole, kateri omogoči njene pridobitve med obema vojnama v smislu barvnega realizma.

Za slovenske impresioniste je spodbetka, tudi tu kot pri Hrvatih pravzaprav z značilnim zamudništvom, ideal klasičnim impresionizem, ki ga razširi Gro-

Glej, glej, že spet ste jo hoteli odkuriti, ne da bi plačali pristojbino za ležalni stol!

SCHILLER in harfa Schiller se je učil na harfo. So sed mu nekoč reče: »Vi igrate kakor David, samo ne tako dobro.« Schiller pa se odreže in mu odvrne: »Vi govorite kakor Salomon, samo ne tako modro!«

TEHTNICO ZA TEHTANJE DOJENCKOV prodam. Naslov v ogl. oddelku. 15807-4 NOVO UMIVALNO IN STRANISKO školjko prodam. Naslov v ogl. oddelku. 15804-4 OTRISKO KOSARICO IN POSIJE-LJICO prodam. Eipporova 3 (Cerkevna). 15803-4 DOBRO OHRANJENO MOSKO KOLO naprodaj. Vodnikova 65. 15800-4 LESENO POSTELJO kompletno otomanano in železno posteljo prodam. Mestni trg 12. 15813-4 30 m MODERNE ŽELEZNE OGRAJE prodam. Krakovski nasip 16. 15814-4 APARAT ZA CISCENJE PAKETA kupimo. Gostiansko podjetje »Dom na Polzevcu«. 15785-5 »BIDEMAYER POHISTVENE KOSJE kupim. Ponudbe pod »Bidermayer« v ogl. odd. 15854-5 KUPIMO več četr in pol violina. - Ponudbe s navdobo cene pošliti upravi Glasbene šole Kamnik. ISČEM PRAZNO ALI OPREMILJENO sobo. Za uslugo pomagati tudi v gospodinjstvu. Naslov v ogl. oddelku. 15796-9 LEPO NAGRADNO NUDIM preskrbitelj prazne sobe s posebnim vodom. Naslov v ogl. odd. 15795-9 ZA SOBO POMAGATEL pri vseh hišnih delih zakonca brez otrok. Naslov v ogl. odd. 15791-9 ISČEM ZRACNO, VELIKO SOBO s sonoporno kuhinjo. Ponudbe pošliti pod »Dobra nagrada« v ogl. oddelku. 15822-10 IZGUBLJENE KLESCJE ZA SCIPA. NJE opeke od Savelj do Ljubljane vrniti proti nagradi v oglasni oddelku. 15798-10 POUČIJEM FRANCOSI. IN NEMSCINO. Naslov v ogl. odd. 15801-11

PARAČIN Industrija volnenih tkanin "Branko Krstanović" z n a t n o znižane cenel TOVARNISKE kostume za ženske plašče in obleke za moške suknje in obleke volno za pletenje oodeje TOVARNISKO skladništvo za IR Slovenijo, Ljubljana, Matčkova ulica 1 (Kresjaci) BOGATA IN PESTRA IZBIRA

prikazuje to njeno posebno pot in tudi njeno zvestobo Parizu, ki jo je nakazala že Nadežda. Ni čuda torej, da se na razstavi posebno kompaktno izraža delo skupine Dvanajstora in da so se posamezni njeni predstavniki, kakor Crnogorec Petar Lubarda, iz prefinjenega kolorizma razvili najbolj v smeri astratizma. Umetnostne razstave niso in ne smejo biti same sebi namen. Njih namen mora biti, poglobljati naše samospoznanje in nas medsebojno zblizevati. Zal imamo zadnja leta le premalo priložnosti, da bi med seboj izmenjali kulturne dobrine in se učili, ceniti uspehe drugih. Ta razstava, tako sem prepričan, bo pomenila velik korak k takemu medsebojnemu spoznavanju, saj bo za ljubljansko občinstvo njen srbski del naravnost odkritje nove dežele in presenečenje za tiste, ki se ljubosumno zapirajo med štirje stene lastnih prizidevanj. Dr. France Stele

KINO

KINO »UNION«: amer. barvni film »Plavajobe gledališča, Teod. ...

Dežurni tajništva za ostranje zadeve v Ljubljani tel. št. 21-100, 21-200, 21-600, 21-700, Dežur. ...

Upravni odbor SKUD »Jozef Moskrič« obvešča vse svoje člane, da se bodo v petek 18. septembra ...

Objava: Avtobusna proga Ljubljana - Povse se 19. septembra 1953 ...

Objava: S 27. septembrom 1953 se ukinja avtobusna proga Bohinjska Bistrica - Zlatorog ...

KINA VINO: z železom izvrstno okrepilno sredstvo za oslabele osebnosti ...

Novi začeti plesni tečaj »Centralne plesne šole« - Petkovško ...

TVD »Partizan« Ljubljana - Tabor obvešča svoje članke, mla-dinske, pionirske oddelke ...

Kremo »POUR VOUS«, poskusite za nego lica, rok in po britju. Dobi se povsod. 6352-d

Obiskovalce Mestne ljudske knjižnice obveščamo, da posluje knjižnica od 15. t. m. dalje ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

Umrla je naša mama, babica in prababica MARIJA PENGAL v 87. letu starosti. Pogreb bo v petek ...

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA: Četrtek, 17. sept.: Lekarna »Cen-ter«. Gosposka 13

Petek, 18. sept.: Lekarna »Tabor«. Trg armade 3

RADIO MARIBOR

Četrtek, 17. sept.: od 12 do 16 prenos iz Ljubljane, vmes ob 13 oddaja v madžarščini; ob 15.30 oddaja za prepadačnika JLA ...

KINO MARIBOR

PARTIZAN: amer. film »Izobčene« z otkom. UDNARNIK: (17 sept.) amer. film »Izobčene« z otkom. 18 sept. »Zlati film »Mreža«.

MURSKA SOBOTA

MESTNI KINO: 17. sept. angleški film »Skrivni rovi«. 18 sept. fran-coski film »Frizer za dame«.

PTUJ

MESTNI KINO: 17. sept. franc. film »Mesečnik Bonifacij«. 18 sept. nemški film »Meja v tan-šici«.

S POSVETOVANJA MESTNE ORGANIZACIJE ZVEZE KOMUNISTOV V PTUJU

Komunist, ki ne posega vsak dan v borbo za zmago svojih političnih načel, preneha biti komunist

V ponedeljek 14. t. m. je bilo v Ptuj posvetovanje mestne organizacije Zveze komunistov, na katerem so člani kritično ocenili svoje delo, ugotovili vzroke dosedanjih pomankljivosti, ki so spremljale delo osnovnih organizacij ter se pogovorili o bodočih nalogah.

Sekretar mestnega komiteja Zveze komunistov v Ptuj, tov. Stane Nunčič je v daljšem poročilu orisal politični položaj v mestu in opozoril na nezadostno izvajanje sklepov VI. kongresa ZKJ, kar je postalo posebno očitno po proučevanju drugega pisma CK ZKJ. Poudaril je, da so bili poleg uspehov, ki so nedvomno doseženi, zagrešeni tudi največji propusti pri izvajanju sklepov, ki govorijo o spremembi obliki in metod političnega dela.

Tako je pri podjetju za odkup živine okrajne zadrudne zveze izrazil to slabost bivši trgovec Pečuh, ki je povzročil z melomarnim poslovanjem milijonsko škodo. Značilen primer okoriščanja na račun skupnosti je tudi pri trgovskem podjetju »Izbrava«. Ko so zasitili pri tem podjetju znižanje cen žganin pijačam, so potegnili vse zaloge iz drobne prodaje, nato pa le delno znižali cene, vendar za mnogo manj, kakor so zahtevali reges. Takšnih primerov, ki prehajajo v čisti kriminal, pa je bilo še več, vendar so šli večinoma mimo komunistov. Pojm interesov skupnosti večkrat zamenjujejo ozki in drobn lokalni interesi, kakor je bilo to v tovarni perila, kjer so komunisti dali pobudo za utajo davka. Pri tem je obžalovanja in obsojanja vredna tudi izjava sodnika, ki je vodil razpravo, češ da to ni

nič hudega, saj so delali dobro za svojo tovarno. Takšne lokalne tendence so prišle na dan tudi pri delitvi viškov v mnogih ptujskih podjetjih, ki so vsako intervencijo gledale tega kak rada ocenila kot kršenje demokracije in pravice samoupravljanja. Ob koncu svojega poročila je tov. Nunčič dejal, da navedene pomankljivosti ne izvirajo samo iz osnovnih organizacij in je kritično ocenil tudi pomoč, ki so jo nudili člani mestnega komiteja osnovnim organizacijam pri odkrivanju in odpravljanju napak. Poudaril je, da bo morala biti v bodoče mestna politika in ustvarjanje čvrste politične situacije v mestu prva skrb članov mestnega komiteja, ker bo le tedaj mesto lahko nudilo uspešno pomoč podeželju.

V razpravi so udeleženci posvetovanja dopolnili poročilo z ugotovitvami s svojih delovnih področij. Edini so bili v tem, da so člani Socialistične zveze s svojo delovnostjo markske prehiteli komuniste. Tako sta se pri akciji za prostovoljno dajanje krvi stoodstotno odzvala kolektiva »Delta« in tekstilne tovarne, člani SZDL II. terena so zbrali 70 krvodajalcev, številno močan kolektiv okrajnega ljudskega odbora, v katerem prevladujejo člani Zveze komunistov, pa se je prijavil samo s sedmimi krvodajalci, od katerih so dejansko prišli k oddaji krvi le štirje. Precej razprav so posvetili tudi političnemu udejstvovanju ptujskih delavcev, ki v zadnjem razdobju vse bolj upada. Armada 2000 delavcev bi na se-

stankih in manifestacijah morala predstavljati silo, ob kateri bi se razbili vsi poizkusi reakcije. Prilegniti to silo posebno k aktivnemu političnemu delu bo ena najvažnejših bodočih nalog organizacij Zveze komunistov v Ptuj. Politični aktivnosti članov Zveze komunistov bo potrebno v bodoče sploh posvetiti več pozornosti in to bo tudi kriterij pri čiščenju partijskih vrst vseh oportunističnih elementov, ki doslej nikjer niso pokazali, da so pripravljeno boriti se za politiko Zveze komunistov. Tudi bližnje volitve ljudskih poslancev bodo ena izmed preizkušnih akcij, kajti komunisti ki, vsakodnevno ne posega v borbo za zmago svojih političnih načel, preneha biti komunist. (jp)

PRED BELOKRANJSKIM PRAZNIKOM

Tam, kjer so hodili in živeli prvi belokranjski partizani, so še skromni sledovi

Kar krepko se mi upira septemsko sonce v hrbet, da si želim, čimprej zaviti z državne ceste v prijetno senco gozdov na Miklerji. V dobrih desetih letih so stranske steze in pota dokaj zarasla, vendar jih še z lahkoto odkrijem, saj je ob njih toliko starih spominov, spominov na mlade dni in še posebej na leta 1941-1943. Kako prijetno je stopati po mehkih gozdnatih tleh v gozdnih tišini, ki jo moti le lahen vetrček in od časa do časa vrščič glas šoje, tega gozdnega polica, ki me je že zapazila z visokega bresta in sedaj s svojim prajočim glasom opozarja gozdne prebivalce na nevarnost. Mlaka ob gozdnih vlikih (vlačni pot) ima zbirko odtisov gozdnih prebivalcev. Najbolj so zastopani divji prašiči, ki so se v gostem blatu povajljali, potem pa brisali srbeče hrbte v bližnje drevje. Kar meter, pa tudi do 115 cm visoko so namazali s hrptom bližnjemu smreku, dokaz, kako krepke živali so med njimi, kar potrjujejo tudi do 7 cm široki odtisi parkljev v blatu. Ob predstavi na morebitno srečanje s tako mrcino mi naboji kar skoraj sami od sebe zdrknejo v puško... V gozdu sem in kaj se ve...

Toda to ni navaden izprehod v gozd ali lovski pohod, to je izprehod v spomine na prve belokranjske partizane v letu 1941, to je obujanje drobnih spominov na prve pionirje in pobudnike oboroženega narodno osvobodilnega odpora v Beli krajini, po poteh, koder so hodili in v kraje, kjer so se zadrževali in prebivali od začitka do odhoda proti Bučki in Krškemu polju, pa so na povratku skoraj do zadnjega junaska padli v neenakem boju z Italijani na Gornjih Lazah. Tu, v majhni kotlinici med skalovjem pod Zidovcem je še bilo mirno in tiho. Okolica je nedotaknjena. Do tu ni segla povojna sečna mrzlina. Kotlina in okolica sta še takaj kot septembra 1941, torej pred 12-letji, le tistih, ki so takrat tu prebivali, ni več. Sedem jih je bilo takrat; sredi kotlinice so imeli šotor, tih na skali kuhinjo, na kamenju je bilo precej bomb in nekaj starih bajonetov. Vsega tega se še danes, po točno 12 letih, dobro spominjam. Na skali poleg kuhinje je stal razoglav partizan in pripovedoval, kako so fašisti padali z voza, ko sta z Lojzeto Fabijanom iz zasede pri Gribljah 6. septembra 1941 streljala nanje. To je bil prvi oboroženi organizirani napad na Italijane v Beli krajini. Lojze Fabijan, ki so ga sami proglasili za svojega komandirja, pripominja, da bo treba logor prestaviti, ker pričakuje večje število novih tovarišev iz Metlike in drugih krajev. Vidnejši sledov na tem kraju ni. Pač, tu je košček jermena od puške in koli, na katere je bil napet šotor, močno prepereli leže v

pravokotu. Nikogar menda ni, ki bi vsaj v skalo vsekal kakršnokoli znamenje, da je bilo tu prvo taborišče prvih belokranjskih partizanov... Dobro podrguro uro je hoda do Kozlove vode ali studenca nad Tanč goro, kamor so se preselili takratni partizani sredi septembra 1941. Deviško nedotaknjeno so steze na skalovju gričič, komaj komaj so še vidne med gostim grmovjem in visoko travo. Le dober poznavalec kraja jih lahko odkrije. Na kraju, kjer je bilo pred 12-timi leti taborišče, gotovo ni pozneje stopila človeška noga. Trava in srebro sta dokaj prerasl prostor, vendar je tudi tu še nekaj sledov, ne samo sledov, tudi dragoceni dokumenti so med njimi. Tam leže prerasli razmetani plohi, med njimi razbit in zarjav kotliček z lokom, star čevlje še kar dobro ohranjen, in glej čudo, na kamnu je tuba zobne paste. Sicer je vsebina suha, tuba pa je dobro ohranjena. Krt, ki je prevzdignil črno prst, kjer je bil šotor, dvignil iz zemlje štiri naboje za mavzarke... Se drugih stvari je na videz nepomembnih, a v resnici zgodovinski predmeti neprecenljive vrednosti. Ob pogledu nanje in prostor se vračajo spomini na deževno jesenski dan 1941, ko sva s še enim članom našega rajonskega odbora obiskala tovaršice v taborišču. Da, tam je bila »kuhinja«, pokrita z klanimi plohi, zraven je stala vreča kostanja. Poleg drenovega grma je stal večji šotor, na grmu pa je visel puškomitraljez, njihov prvi pušček, kot so ga imenovali. Z njim in slovensko zastavo s peterokrako rdečo zvezdo v sredini je je obahal komandir Lojze in pripomnil, da jih je sedaj že 18 borcev, zato bodo Italijani kmalu začutili njihovo pest. Disciplina in morala sta bili vzorni. Lojze naju je tudi opozoril, naj bomo aktivisti v prihodnjih dneh previdni, ker bodo napravili akcijo na kočevske kulturnodvoce in jih malo pošprialca. Italijani bodo na to prav gotovo reagirali. Res so napravili akcijo in z njo sprožili diplomatsko aktivnost. V kočevskih vaseh so vzgajali po kulturnodvocevih trenutku, ko so imeli svojo »aparado«. Zaradi tega napada je napravilo nemško veleposlanstvo v Rimu pri zunanjem ministrstvu ostro intervencijo, češ naj vendar italijanska zavezniška vojska zaščiti nemške narodnjake v »Ljubljanski pokrajini«. Ti in ostali napadi na kočevske srboritneže so njih in Italijane še bolj prestrašili. Vsi

ti spomini se vrste pred menoj, ko gledam taborišče prvih belokranjskih partizanov pri Kozlovi vodi. Se o kaznovanju domačih izdajalcev je bilo takrat govora, pa za sestanek rajonskega odbora smo se pogovorili ter o drugih akcijah. Tudi šop »Slovenskih poročevalce« je romal z nama za naše ljudi, ki so ga komaj čakali. Dvanajst let je minulo od takrat, dvanajst let neizprosnice borbe na življenje in smrt s fašistično drhaljo ter borbe za zacelitev ran, ki jih je prizadelo vojna in okupacija. Prvim belokranjskim junaki so sedeli novi. Na tisoče jih je bilo! Sovražnik se ni v Beli krajini čutil več varnega. Stiritisoč borcev je dala ta mala Bela krajina samo v brigade, nad 1200 jih je dalo življenje prav tako, kot večina prvih borcev. Tudi ostalih 20.000 prebivalcev Bele krajine se je borilo na razne načine, kajti niti pod 9% prebivalstva ni bilo v nasprotju, to je so vrstnem taboru. Komaj dobiro stotino okupatorjevih oboroženih hlapcev je spravila skupaj v Beli krajini klerikalno-belgardistična propaganda. Vsak partizan se je čutil v Beli krajini varnega, ker je vedel, da ga ščiti vsak otrok. Prav ta edinstvena enotnost vsega belokranjskega prebivalstva in njegova pripravljenost, da za svojo svobodo žrtvuje prav vse, mora dobiti dostojno mesto v naši zgodovini. Ko se bodo 19. in 20. sept. letos zbrali v Metliki ob praznovanju desete obletnice ustanovitve XV. brigade stari partizani in aktivisti, bo to velik praznik vse Bele krajine. Spominjal se bodo velikih težkih in slavnih dni ter vseh, ki so žrtvovali najdražje za našo svobodo. Med njimi je tudi večina prvih belokranjskih partizanov, na katere spomin naj ne uga-sne nikoli. Peter Romanič

IZ VČERAŠNJE DRUGE IZDAJE

Ga. Lakšmi-Nehru izvoljena za predsednika OZN

New York, 15. sept. r. (UP). Osmo zasedanje Generalne skupščine OZN se je začelo nočjo ob 21. uri z apelo dosedanjega predsednika skupščine Pearsona, ki poziva vse prizadete države, naj storijo vse, da bi sestavljena politična konferenca o Koreji. Po govoru Pearsona bi morala slediti izvolitev novega predsednika generalne skupščine OZN. To pa je preprečili sovjetski delegat Višinski, ki se je javil k besedi ter zahteval, naj skupščina takoj razpravlja o kitajskem zastopstvu v OZN. Ko je Višinski končal svoj dolg govor, v katerem je ponavljal že običajne trditve in napade, se je oglasil k besedi ameriški zunanji minister Dulles in predlagal, naj se vprašanje Kitajske na tem zasedanju odstavi z dnevnega reda in naj se vprašanje kitajskega zastopstva obravnava šele na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN. Predlog ameriškega zunanjega ministra je podprl tudi angleški delegat, nakar ga je skupščina odobrila s 44:10 glasovom. Nato so sledile volitve novega predsednika Generalne skupščine OZN. Z 37:22 glasovom je bila izvoljena ga. Vijaja Lakšmi-Nehru, sestra predsednika indijske vlade Nehruja, ki je bila več let indijski poslanik v ZDA in je pri dveh zasedanjih Generalne skupščine OZN šef indijske delegacije.

Državno prvenstvo v košarki

Ljubljana, 15. sept. Nad 1000 gledalcev je bilo danes navdušenih nad igro košarkarjev ASK, ki so premagali zagrebško Lokomotivo s 60:44 (31:13). Crvena zvezda — verjetni državni prvaki v košarki. Včera je Crvena zvezda premagala Partizana 70:33 (30:24) in tako postala najresnejši kandidat za državnega prvaka v košarki. Za končno zmago potrebuje je še eno točko iz dveh tekem. Ki bosta v Beogradu proti ljubljanskemu ASK in Partizanu.

LESTVICA: C. zvezda 4 3 1 0 225:173 7; Lokomotiva 4 1 1 2 191:212 3; ASK 2 1 0 1 101:98 2; Partizan 2 0 0 2 102:120 0

„SLAVOLOK“ ERICH MARIA REMARQUE ZMAGE

>Ne sme se.< Morozov je pozornost pogledal Ravica. »Tako nisem mislil.« >Tudi jaz ne. Toda ali ne bi rajši odšla iz tega zatohlega palmovega groba? Tri mesece me ni bilo tukaj; navzlic temu smrdi kakor zmerom — po kuhinji, po prahu in strahu. Kdaj moraš na stražo? >Nocoj sploh ne. Imam prost večer.< >Saj res.< Ravic se je bežno nasmehnil. »Večer visoke elegancije, stare Rusije in velikih čaš.< >Hočeš z menoj? >Ne. Nocoj ne. Truden sem. Nekaj noči sem komaj kaj spal. Vsekakor ne posebno mirno. Pojdava rajši ven in kje malo posediva. Ze dolgo nisem storil tega.< >Vouvrayško?< je vprašal Morozov. Sedela sta pred kavarno Colisée. »Zakaj? Zgoden večer je, stari. Ura vodke.« >Da. Kljub temu vouvrayško. To zame zadošča.< >Kaj je s teboj? Vsaj čašico fine? Ravic je zmajal z glavo. »Če prideš kam, se ga moraš prvi večer do grla natreskati, brate,< je razložil Morozov. »Nepotrebno junaštvo, trezno gledati sencam preteklosti v žalostna lica.« >Jaz jim ne gledam, Boris. Previdno se veselim svojega življenja.<

Ravic je videl, da mu Morozov ne verjame. Nj ga poskušal prepričati. Mirno je sedel za mizo v prvi vrsti ob cesti, pil svoje vino in gledal večerno gomazenje sprehajalcev. Dokler je bil daleč od Pariza, je bilo v njem vse jasno in ostro. Zdaj pa je zameglelo, zbledelo in se obarvalo, prijetno polzeč mimo njega, toda tako, kakor pri človeku, ki je prrenaglo prišel z gora in sliši hrup v dolini samo kakor skozii vato. >Si že kje bil, preden si prišel v hotel?< je vprašal Morozov. >Ne.< >Veber je nekajkrat vprašal po tebi.< >Poklical ga bom.< >Ne ugajaš mi. Povej, kaj se je zgodilo? >Nič posebnega. Meja v Ženevi je bila predobro zastražena. Poskusil sem naprej tam, potem v Baslu. Tudi težavno. Nazadnje sem le prišel čez. Prehladil sem se. Dež in sneg počnejo zunaj na polju. Veliko se ni dalo storiti. Razvil se je v pljučnico. Nekaj zdravnik v Belfortu me je spravil v bolnišnico. Vihotapil me je vanjo in spet ven. Deset dni sem se še zadržal v njegovi hiši. Moram mu vrniti denar.< >Si zdaj v redu? >Precj.< >Zato ne piješ žganja? Ravic se je nasmehnil. »Zakaj govoriš tako po ovinkih? Malo truden sem in bi se rad najprej privadil. To je res. Čudno, koliko človek misli, če je na poti, in kako malo, ko prispe na cilj.« Morozov je zamahnil z roko. »Ravic,< je rekel očetovsko. »S svojim očetom Borisom, poznavalcem človeškega srca govoriš. Ne delaj ovinkov in vprašaj že, da bo to za nama.« >Lepo. Kje je Joan?<

>Tega ne vem. Že nekaj tednov ne vem ničesar o nji. Tudi videl je nisem več.< >In prej?< >Prej je nekaj časa spraeševala po tebi. Potem ne več.< >Ni več v Šeherezadi?< >Ne. Nehala je pred kakimi petimi tedni. Nato je bila še dvakrat, trikrat tam. Kasneje ne več.< >Je ni več v Parizu?< >Zdi se mi, da ne. Vsaj videti ni tako. Drugače bi jo bil sem in tja videl v Šeherezadi.< >Pa veš, kaj počne?< >Nekaj s filmom, se mi zdi. Tako je vsaj rekla garderoberkii. Saj veš, kako so take stvari. Kakšna prekleta pretveza.< >Preteza?< >Da, pretveza,< je rekel Morozov srdito. »Kaj pa drugega? Ravic? Si pričakoval kaj drugega?< >Da.< >Morozov je molčal. »Pričakovati in vedeti je dvojce,< je rekel Ravic. >Samó od boga prekletim romantikom. Popij kaj pametnega — ne pa te limonade tu. Kakšen spodoben kalvados —.< >Ne ravno kalvadosa. Konjak, če te to pomiri. Ali zastran mene tudi kalvados.< >Končno,< je rekel Morozov. Okno. Modra silhueta streh. Zbledela rdeča zofa. Postelja. Ravic je vedel, da mora prenehati. Sedel je na zofi in kadil. Morozov mu je prinesel njegove stvari in mu povedal, kje ga lahko najde, če želi.